

A kövér nő élete kinlódás!




Kigyonyolják, kikacsagják, örökös tréfa tárgya! Minden ember utánaforog, nem tud öltözködni, vendéglőben, kávéházban két székot kínál nekik. Egyszerű élet módját nem zavaró kúra segítségével igen rövid időn belül karcsúvá lesz a legkövérebb nő vagy férf. Csak 1 doboz MAIGRIN használjon és meglepi környezetét. — Egy kurához való doboz MAIGRIN ára K 6.—. Készíti Palmier G. m. b. H. Berlin. Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12.

Országos Hangjegykölcsönző Intézet
 Budapest, IV. ker., Sütő-utca 2. szám, félemelet. (Deák-tér mellett.)

Hangjegykölcsönzőnk feloleli a komoly és könnyebb zenefajokat, melyek az ujdonságokkal folyton kiegészítettek.

Előfizetés: 3 óra 15— K, 6 óra 28— K, 12 óra 52— K.

Az előfizetés beérkezéssel megküldjük kimerítő jegyzékünket. Biztosíték 10 K, mely az előfizetés megszűnésekor visszaadjuk.

Folyton Ujdonságok. Országos Hangjegykölcsönző Intézet
 Budapest, IV., Sütő-utca 2. félem. (Deák-tér mellett)

Uj könyvek

A Franklin-Társulat kiadásai:

Kultúra és Tudomány
 új kötete

Geréb József:

A római kultúra legjelentősebb vonásai

Ára kötvé 2 korona 80 fillér.

Olcsó Könyvtár
 Alapította Gyulai Pál, szerkeszti Heinrich Gusztáv
 1867—1869.

Tolsztoj Leó:

Szergij atya

Fordította Trócsányi Zoltán.

Ára 90 fillér.

A Magyar Jogászegetlet Könyvkiadó Vállalata
 VIII. évfolyam. (1917.) I. kötet

Almási Antal dr.:

A háború hatása a magánjogra

Ára 7 korona.

Polgári életpályák

Tanácsadó rokkant tisztak számára

Irták többen

Előszóval ellátta Jankovich Béla dr.

Ára 3 korona.

Kaphatók:
LAMPÉL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
 Budapest, VI., Andrásy-út 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

Udvariasan kérem!



Küldje el használt, lejátszott ócska gramofonlemezeit

WÁGNER
 «HANGSZER-KIRÁLY»-nak,
 a világhírt «Favorit» hanglemez- és beszélőgépgyár főraktárába

Budapest, VIII., József-körút 15. sz.
Fiókküzet: IX., Ráday-utca 18. sz.

Most még kaphat a törött gramofonlemezeiért pénzt vagy új hanglemezeket, a meddig az anyagihiány tart. Hangszer- és lemezárjegyzék 30 filléres bélyeg ellenében. — Beszélőgépek 150 koronától 1000 koronáig. — Vigyázzon a «Wagner» névre és a 15-ös számra, hogy máshoz be ne tévedjen!

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten (IV., Egyetem-utca 4.)

MEGJELENT

A VILÁGHÁBORU

Vezérfonal iskolai tanításokhoz és tájékoztató a nagyközönség számára.

A Magyar Paedagogiai Társaság megbízásából szerkesztette

dr. IMRE SÁNDOR
 az állami polgárisk. tanítóképzőintézet tanára, egyetemi magántanár.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter támogatásával.

Nagy 8-ad rétt, 248 lap.

Ára 8 korona.

E kötet Angyal Dávid egyetemi tanár, Balanyi György főgimn. tanár, Kemény Ferenc reálisk. igazgató, Littke Aurél pedag. tanár, Márki Sándor egyetemi tanár, Pilch Jenő honvédelmezredes, Rácz Gyula a f.öv. Statisztikai Hivatal titkára és a szerkesztő tollából a következő háborús kérdésekről nyújt összefoglalást: a háború világtörténelmi előzményei, a hadi események (számos ábrával), az ország belső története a háború alatt, a hadviselő államok földrajza, a háború és a gazdasági élet, a közművelődés, a társadalmi mozgalmak, a közegészségügy és a háború, a közérkölettség és a háború, elmékedések a jövőről; befejezésül: szempontok a háborús kérdések iskolai feldolgozására.

Kapható:
Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál
 Budapest, VI., Andrásy-út 21. és minden könyvkereskedésben.



VASÁRNAPI UJSÁG

45. SZ. 1917. (64. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ: **HOITSY PÁL.**

BUDAPEST, NOVEMBER 11.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11.	Egyes szám ára 60 fillér.	Előfizetési feltételek: Egészévre — 30.— korona. Félévre — 15.— korona. Negyedévenként 1 koronával több. Negyedévre — 7.50 korona.	A «Világháború»-val együtt előfizetésre a postailag meg-határozott viteldij is csatolandó.
---	---------------------------	--	--



ELŐRETÖRÉSÜNK: MUNICIÓ ELŐRE SZÁLLÍTÁSA AZ OSZTRÁK-MAGYAR CSAPATOKHOZ.

AZ AMAZONKIRÁLYNŐ.

REGÉNY. — IRTA PEKÁR GYULA.

(Folytatás.)

Am egyelőre hiába vártak rá. Az Első Királynő kész volt és mégse mehetett. Az udvari nép majd az esztétet vesztette fenn a palotában.

Antiope az aranyhajó visszatérte óta az öt megillető földszinti traktusba költözött; most is ott ült a drága babiloni szőnyegekkel aggatótt és telített hálóteremben, de nem székben, hanem skytha-amazon szokás szerint a földön maga alá szedett lábakkal egy sárga lybiai oroszlánbőrön. Út koronásan, legteljesebb amazon díszében, mert hisz mint királynő készült másra egy királyfi s mert a királynők csak ott fenn az Adonis-órom szentélyében szoktak nőnek átöltözni, — a levett amazon-dísz azután az istenség gondjára, vagyis a papság őrizetére bízzák... ült ott a hatalom ezüst-övével a dereka körül s keze nyugtalanul játszott az oroszlánbőrrebe tűnő ezüstbárd nyelvél. Jelenése fényével szemben annál fakóbb és komorabb maradt az arca; a szegény, a harag s a háborodás váltották egymást vonásain, alig felelt már a mellette térédel s a kezeit tördelő Melanippénak. Ép hozták aranyzállal szőtt nászlótönyét, de ő rá se nézett.

— Próbáld fel legalább.
— Ugyan minek? — indulatoskodott Antiope, — hisz látod, perczről-perczre bizonyosabb, hogy úgy se lesz szükségem rá. Hallatlan! itt a násznap reggelre s csak az én völgyemem nincs itt, — óh, a föld alá bujnak, és huszonöt követség dicsőségének az eredménye, ezt is meg kellett érnem, hogy e szent adonisi napon királynő létemre egyedül én maradjak egészen szemre pár nélkül!

— Várjunk, Antiope, hátha mégis...
A királynő nyugtalan keze megállt. A bárd nyele koppanva síkolt ki ujjai közül. Rekedten szólt:

— Ez a Priamus... mit nekem ő? hisz te tudod, csak azért foglalkoztam vele, hogy attól a másiktól szabaduljak, — reagondoltam, csak-hogy arra a másikra ne gondoljak. Aztán a kötelesség... Beleerőszakoltam magamat ebbe a semmi érzésbe, ragaszkodni kezdtem hozzá és ime most még ez is csúfá mer tenni?

Melanippe valami neszre figyelt. Felsőkkent s az ablakhoz futott. Betörte öklével a nem eléggé átlátszó tyrusi üveglapot.

— Nem tesz csúfá! — ujongott egyszerre — itt a követ, ott jön, hogy fut! s jó hirt levezem emeli jögarbotját... Megjött Priamus!

Antiope elhalványodott. Gyöngye volt ő még mindig a betegség után s a hogy támoalgoya felkelt, olyasmit érzett, mintha lelkének minden érzelmefolyói hirtelen visszafelé kezdenének folyni s hatalmas ellenörvény sópörné el egész eddigi méltatlankodását. Bágyadtan örült: ime Priamus hát még se az, a kinek gondolta! Percek kellettek, míg magához tért s kérdést tudott intézni a követhoz. A gargar vállat vont:

— Felség, az igazat megvallva, mi magunk se igen értjük e különös kisédelem okát. Mi a rendes phrygiai úton, Zela felől vártuk a trójai követséget s ők egészen másman, az úttalan ősrénetegen át törtettek hozzánk. Nagyon fáradtaknak, hajszoltaknak tetszettek; mi kérdeztük is: tán eltévedtek? De ők nem felelnek. Igen zárkóztak. Úgy látszik, csak a maguk nyelvét tudják...

— Mindegy, — sürgette Antiope — arra felelj: milyen ő? De ne hazudj... Szép?
A gargar, ki mint népe általában, töpörödött kis hegyi emberke volt, összecsapta a két kezét. Amaz igaz ámulattól szélesedett:

— Fölséges...!
A királynő mosolygott már:
— Ah?... S a termete? Úgy mondták: kissé keskenyvállú —
A gargar a száját tátotta, — valósággal dühbe jött:

— Hazugság! Szirthege a széles válla!
— De inkább alacsony ugy-e? Kisebb nálam?
A követ harsogva röhögött:

— Oriás!
Antiope ámulatan lélegzett nagyot. És mintha most már neki is szabad lett volna nagynak lennie, gyönyörrel egyenesedett ki.

— Hát az arca? Hasonlít ehhez a kristály-képhez?

A gargar pislogva nézte. A fejét rázta:
— Ezt már nem tudom, felség. Egy bizonyos és ebben nem lehet tévedés: tulajdon ez a különös formájú nagy, nehéz trójai aranyisak van rajta, a mi itt a kristályon látszik, csak-hogy ő ezt a sisakot állig lehúzott arcvédővel viseli...

Antiope Melanippéhez fordult:

— Őnts csak a markába aranyport, legalább is egy fél babiloni kaecányit, úgy... Tehát nagy és hatalmas? Oh bár lenne különb, derekabb, dicsőbb, istenhez hasonlóbb Theseusnál, hogy megszabadítan tőle! Meg kell szabadulnom... Vakon fogok rohanni a karjai közé... Nos, mehetsz, követ. És most már mehetünk mi is.

Egész nap hangos volt a Sójajok Völgye. A lombfafaló szent táj ormai, melyeknek alvó erdejébe papnót kivéve halandó egész éven át alig merészkedett, szinte meglepetve ébredtek a zajra s riadtan adták tova egymásnak a visszhangot...

Nagy hármás tábor tarkállott a terjedelmes Adonis-gerince alatt. Füst kélelt itt a völgy-fenek tisztásán: ökröt sütöttek, cseresznyebort ittak s mint a hogy a fél gyerekek danolni szoktak, az amazon-mátkák is mentől bolondabb lármba fojtották izgalmukat. Főként azon mulattak, hogy a szokatlan szoknyadíszben mily ügyetlenül cselelnek-bolnának. A délutáni nyúló árnyakkal azonban a jökedv is egyre tartózkodóbbra hívósodott, lassankint elhalt a dévaj nesz, a fogyó fényvel együtt tűnt a vígság s völgyhosszat a szorongás csendje lett hangosabb. Mint véreke elől a galambok, az amazonok aggódo csoportokba bujtak össze s igen halkkává lett az elvétett szavuk: «reszketsz?» «No neked is ugyan vaezog a fogad!» «Jaj, mit tegyek? elfeledtem a paplagónom nevét!» — «Sebaj, ha őt nem, kapsz bizton másikat.» — «Csak goromba ne legyen!» — «Eh, ne féljete, jó az a csók, hahaha...» — «Nem bánom én, csak már tüllennek rajta!...» A nyugodtabbak szívesebben a patakhoz tüntek s titokban annak a tükrével tartottak tanácsot; ők is azonban egyre gyakrabban vetették fel a fejüket s visszatartották a lélegzetüket: hallga, jön-e már nesz onnan a hegyen túlról? Valami szongás, rikoltás, tán a völgyenyek danája... S meg-megborzongtak. No, nyugodott végre a nap; az est első sóhaja végig remegett a Sójajok Völgyén. Menythia ünnepélyesen lépett ki a királynő sátorból s a nagy esendben az amethyst színűre való égnek tárta a karjait: ejterek, sirassuk a halott Adonist s kérjük kedvesét, a nagy Maha Mait, támaszsa fel őt újra!

Hagyományos, ősmert főhász, a főpapnó szavaira, mint megannyi jajmadár, szárnyalva rebbent fel az amúgy is sirásra hajló ötezer menyasszony énekves keserve. Körös-körben leborultak az államaradó Menythia köré, lükettő rigmusokkal úgy zengtek, zokogták a szép ifjú Adonist vadkantól lett szomorú halálát s a Maha Mai bolygását, siralmát. E hosszas nagy jajongás közepette egymásután gyúltak ki az amazon kezekben a fáklyák huszai, százai s mentől több ily szövétnék csillant fel a sűrűsödő sötétben, az ének is annál gyorsabbra, de egyszeremint reménykedőbbre is vált. Küzdött e remény az éneklők libegésében, soká küzdött, míg végre lassan hitté, lelkesedéssé, valami őrzőngő bizonyossággá erősödött s egyszerre csak tombolva tört ki mint az életöröm diadala: «él... él... feltámadt Adonis!» Hegyeket reszketető hatalmas kiáltás

volt ez, a bérecek egymás ekhószavába vágyva szászoros visszhanggal ismételték a nagy örömszót s aluttak a három tábor három hatalmas czedrusudarat állított fel a máglyája mellé; e sudarak virággal, szarvasgancsokkal voltak ékesek s tetejükben fából faragott Adonis-fő díszlett, az amazonok szilajon ünnepelték ezt a főt, aztán üvöltve ugrottak talpra: «véled támadunk fel, véled, Adonis!...» S az ötezer menyasszony egyszerre szaladt neki a lombos rengetegnek.

Ekkorra sötét lett már s az ibolyaszín ég egészen a csillagoké volt. És mintha csak az ég e temérdek csillaga mind oda az Adonis-óromra hullott volna alá, a lomb alatt egyszerre ezerszámra kezdtek sziporkázni az orom ostromára induló fáklyafények. Rend nélkül imbolyogtak egy darabig, utóbb azonban akár a fénybogarak, rajjá tömörültek, mint egy tündöklő folyóvá hömpölyödtek össze. E folyó most kigyóvonásban kezdett kanyarogni fel-felé, hogy a hegy derekán elszórt Adonis-szentélyeket érthesse s utolsónak az oromtetőn levő hetedik és főszentélynél álljon meg. Minden ily szentély ciprusfafaló márvány-fehérségénél megállt kissé a fénytolyó s minden ily megállásnak hagyományos vallási és szerelmi jelentősége volt. Az elsőnél a tisztulás jeléül a menyasszonyok mosakodóan nyúltak a szent forrás vízmedencéjébe, a második szentélynél illatot freccsentettek a keblükre, a harmadiknál tömjénnel füstölték meg a hajukat, a negyediknél mámorbűrükkkel érintették az ajkukat, az ötödiknél egy pohár részegítő szent italt adtak nekik, a hatodiknál végül a szerelemmécset kapták kézhez az amazonok. Kiki meggyújtotta a magát a fáklyájánál s e fáklyát aztán, mihelyt a nászfájára rátalált, eloltotta. A szigorú katonai rend mellett mindez eléggé könnyen ment, a sziporkázó nagy fáklyacsillagok egymásután aludtak ki s helyettük a gerinztető mentén a fák alatt már csak oly gyöngye fények világoltak, mint a tejút mései. Mire a felfeltört felhő a keleti szemhatár alá ért s előrevetett fényzőnőre a sötétség bomlani s az égaljai csillagraj sáppadozni kezdett, akkor minden menyasszony a fája alatt, a mécsese mellett térdelt már, hevült arezezal ismételte az adoniszószot s két kezével az övét lazította, hogy majdan, ha a völgyeny odaront, ne kelljen sokat küszködni az oldozásául... Csend, mélységes csend. Csak azért hallatszik a föld dobogásán, hogy a hegy túlsó oldala felől, ha lábujjhegyen is, de jönnek már, hatalmasan jönnek a férfileptek. Most megállnak odaát, a gerince alatt. Ők is várnak... Mindenki felnéz, a lombkoronákon át világosodó égre tekint; mintha ezüstport hintonának szét, zsiabaszóan lopódnak be a fák közé a hold álmatag, esalóka fénye. Most, most... Az amazonok ajkán elhal a fohász, lazítják már a koszorút is a fejükön, mert azt is le fogja tépni a völgyeny. A szívek dobognak, a térdek remegnek...

— És most mintha egy mámoros nagy vörös szem nyílna ki, a hold végre diadalmasan veti fel sugárpillait a szemhatár alól. Egyszerre világosabb és ezüstösebb lesz minden s mintha maguk a hegyek is szerelemmel álmodnának, nagy jajongó reszketés vonaglik végig az Adonis-óromon. Szellő riad s véle lassan, messziről valami bizonytalan kiáltás száll fel... de jön már, közelg, úzi, riasztja a tánczó éji gőzöket s mire ideér, harsogóvá lesz az amazonmátkák hívószava: «jaj, várak, szép Adonis!...» Hosszszan, messzeségesen zeng ez, mint a szerelem tulajdon csatakiáltása s ekkor a túldalról hegyetipró, menydörgő robajjal ront fel a gerince ötezer ifjú...

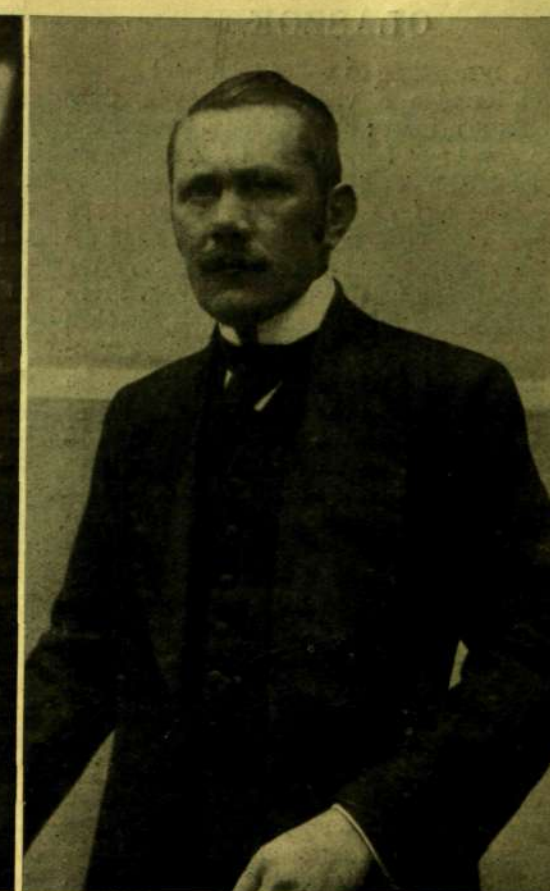
Antiope a királynő külön ösvényén népe elhelyezkedése után ért fel az oromtetőre.



Nagy Ferencz (közélemezés.)



Beck Lajos (átmeneti miniszterium.)



Hollán Sándor (kereskedelemügy.)

ÚJ ÁLLAMTITKÁROK.

Bágyadtan támaszkodott oda a szentély márványoszlopához s kissé türelmetlenül küldte el az átöltözését sürgető papnókat és dajkákat.

— Nem kell, mind menjetek. Le a völgybe... Csak te maradsz, Melanippe. Te majd segísz, feltöltöztetsz.

Alig várta, hogy a tétovázók letakarodjanak. Aztán, mikor magukra maradtak, elhagyta magát s valósággal lerogyott az oszlop mellé a lépesőre. A hideg márványhoz támasztotta forró homlokát. Melanippe szorongva nézte.

— Készüldönöd kell...
— Mindjárt. Hisz tán ráérünk még.
— No nem nagyon. Az ég rohamosan világosodik... Itt a ruha. Segítsek? Valami bajod van tán?

Gyöngye mosoly, a királynő remegő ajkakkal szívta magába az éj balzsamát.

— Semmi, hidd el, semmi. Most már igaz örömmel várom Priamusot, annyira... hogy ép ezért egészen nyugodtan búcsúzatam a másiktól.

— Theseustól?... Csak siess vele.

Antiope felkelt:
— Tán furcsa ez, de nem tehetek róla; érzem, ha csak gondolatban is, de mégis el kell búcsúsznom tőle. Neki joga van ez utolsó lényperceimre. És én neki szentelem őket... Hagyj kissé. Hol is a nászfám?

Melanippe kedvetlenül intett:
— Itt ez az öreg czedrus a szentély előtt. Csak mondom, siess, mert mindjárt feljön a hold.
Fák kirája... az agg törzs galyazata görnyedten borult köröskörül földig, de ezen a lombvédelmen kívül még sűrű mirtusbokrok is őrizték a nászrejteket mohanyoszolyáját. E lombzobácska ajtonyílása hegyentúlra, a völgyenyek felé nézett, erre került körül Antiope is; belépett s a mohára vetette ezüstbárdját. A mécses fényénél szórakozottan kezdte nézegetni a törzs hánésán a királynő jelenléte, nászrejteke emlékére odametszett névállatokat. Ott volt a nagy Myrina nyílhegygyel karczott nőoroszlánja, ott a Simope főnix, az Euripyle tigrise, sőt ott látszott édesanyjának, Marsepiának a vasmadara is, lám, hisz voltaképp tán neki, Antiopeknak is oda kéregbe kellene metszenie a maga griffjét? Csak ne lenne oly bágyadt. A mohára hanyatlott. Tehát Theseus... óh csak hadd legyen boldog Medejával! Ő, Antiope, ma éjjel alaposan és véglegesen meg fog szabadulni tőle. Arca pirult, különös bosszúérzet újjongtatta, hogy bátorítsa magát, félhalkan kedvére becsémélte maga előtt az athénit: «de gőgös, te gyűlöletes, te hetvenkedő, igen, meg fogok szabadulni tőled, napfi, Priamus fog kitépni karjaiból, ő fog ölelni, nem te, hahaha...» Am halk kacajja hamar elhalt

s nyomban rá szinte szégyenkezve lehangolság vett erőt rajta. Úgy érezte, mint valami elhangzó ekhó, Theseus emléke máris visszavonhatatlanul távolodik tőle, megy, viszi magával a fájdalom, de ime a szenvedés hiánya nem esik jól, ellenkezőleg tán még jobban fáj neki. Antiope megdöbben a felfedezéstől; önkénytelenül is a levegőbe kapott, mintegy, hogy azt az elszálló valamit, azt a távolodó édes gyötrelmet tartóztassa...

— Jer már Antiope!

— Megyek...
Felsőhajtott: eh csak hadd szálljon el az az emlék! Megadóan gondolta el a jövőjét: ő itt marad s királynői kötelességeinek fog élni, gyermeke lesz, aztán úgyis vége, jön a mellégetés szörnyű perze; az istenség rendelte ezt s ha belehal is, ennek meg kell lennie. Megborzadt a kínok gondolatára s szinte halotta a Theseus nőgató, lázító kacaját: «kell? bolond volnál! Eh, hagyd ott, jer át az én isteneimhez!» Egy pillanatra már gyáván hódolt be, de aztán mégis észbekapott: «örület, képzeldés, hisz nem is hív, nem kellek neki, Medea van már velem!» S e névre egyszerre ébren volt régi féltékeny dühe. Talpra szokott: eh, el vele, semmi gondolatbék búcsú, nem még gondolatban se szabad többé ezzel a kiserítő zsarnokkal szóbaállnia... «ments meg, jer már, Priamus, vakon rohanok karjaidba!»

Antiope eléggé hangosan kiáltotta ezt, de már nem hallhatta a maga szavát, a körülte felzúgó zsvalyból csak a Melanippe éles sikolya hatott el még hozzá: «vége!... itt a hold... mondtam... elkéstél!» Ő csak most kapott észbe s kábultan rohant ki a nászrejteket lombja alól. Csakugyan késő volt: a kelő hold nagy vörös szeme nyílt reá a keleti látóhatárról s a Szent Erdőből orkászserűen szállt fel a szerelem kiterő csatakiáltása: «Adonis! Adonis!» A sápadt fény ép végigomlott a gerinztető hosszában húzódo tisztás-sávon, mely határáként különítette el a völgyenyek és menyasszonyok területét s az ezüst sugarak ezernyi féltető khetá és paplagon sisak mértföldes lánczán csillantak meg. Suhanó látomány, a karok csak ép ölelésre táruáltak, a nyíló ajkak valami amazon-nevet — mindenik mást — kiáltottak s a következő perczben az ifjak hullámzó sora már a mátkák erdejébe tűnt. Visitva esendült innen az amazonok hangja; a női nevet kiáltó férfiszóra ők most a szorgalmasan bemagolt férfinévvel feleltek. Zaj, kacaj, keresés zavara... az éji ekhó álmosan riadt, ám mire visszhangoztató munkájához láthatott volna, már is nemült: a láma: pár sikoly hallatszott még, utána édes jaj, halk sóhaj, elcsukló, csókbafuló... (Folytatása következik.)

KI TUDJA.

Ki tudja fáj vagy inkább jól esik A falevének hogyha meghajol Mikor egy nagy cepp eső rászik,

Ki tudja, hogy ezüst-e vagy smaragd, Gyémánt, arany, parázs vagy tán fehér A csillag, mely fönny az égen ragad.

Egy pillantás ki tudja, hova vész, Ki tudja, milyen hosszú egy sóhaj, Ki tudja, hogy a szív milyen nehéz.

Ki tudja az árnyék miből lehet, Ki tudja mért repült fel a madár, Ki tudja mit mondott a lehelet.

Ki tudja az őszi barackz s zaga Honnan van? Mi az az íz, hogy van az? Mitől édes könny, ajk és malaga?

Ki tudja merre mennek a halak, Ki tudja hol lopózik a halál, A tengerben meg minden víz alatt.

Szép Ernő.

REPÜLÉS.

Álmomban én repülni szoktam, Vagy félálomban, mielőtt elalszom. Egyszer csak két karom kinyúlik S mozdulat nélkül emelem magam. Össze van a két sarkom téve, Szemem zárva van, ajkam nyílvá, Úgy szállok, föl, föl, fölfelé. Csodálkozom, hogy nappal, ébren Miért nem szállok föl soha Mikor ez olyan egyszerű. Ajkam mosolylyal elhúzódik Az élvezettől, mely mellem basítja. Rézsút megyek, mint dróton vont művésznő S oly könnyedén emelkedem Mint a pilantás fölfelé ha nézünk. Nem tudok semmit, csak hogy repülök, Nem látok semmit, mert alszom szememmel, Csak úgy van, mintha zöld felett suhannék Hajnali kébbe, melynek színe sincsen Oly kék, oly tiszta. S oly könnyű vagyok. Szél van tán, hogy oly könnyűt érezek Vagy szélnek érzem magamat, De oly könnyű vagyok, oly mese könnyű, Mintha kihullott vón a szív belőlem S vakon repülök, meddig, nem tudom, Csak fel mindig, halkan, mint a sóhaj S két kerem ki van nyílvá kétfelé. Egy angyal várja tán, hogy átöljem.

Szép Ernő.

OLASZOK.

Nyelv, nemzetiség és vallás tekintetében egységesebb országa a világnak alig van, mint Itália. Ez a nemzet: olasz és katolikus. A mi nagyon kevés más fajtájú vagy felekezeti eleme van, legföllebb csak ezrelékben számolható. Más nyelvű még így sem. Egyes nagyvárosoknak van angol vagy orosz negyede, de ezek az idegenek csak huzamos tartózkodású vendégek, a kik Itália közéletébe bele nem szerveződtek. Franciaúl, főként az ország északnyugati részében nagyon sokan tudnak, de ez az ismeret a francziát társalgási nyelvvé egy osztályban se tette, még annyira se, mint például az orosz arisztokráciában. A határokon az olaszok meg nem hallul, mert a határokon túl úgy keleten, mint északon és nyugaton még olaszok élnek. Franciaországban és Svájcban csakúgy, mint Ausztriában.

Egész rendkívüli módon érdekes tehát, hogy ez a példátlanul egységes nemzet ez egység keretén belül az ellentéteknek milyen óriási, szinte érthetetlen jelenségeit mutatja. Nem csupán arra gondolunk itt, a mely az északi és a déli olaszok megjelenséiben, temperamentumában és erkölcsében tátong. Ezt a különbséget a klíma másutt is reprodukálja. Az északi és a déli német, de még sokkal erősebben az északi és a déli francia között is, a melyek szintén egységes nemzetek. A különbség azonban az ellentét szélessége, mint az olaszoknál, se a németek, se a francziák között nem táglul. Ez ellentétek Itáliában a legnagyobb végleteket képviselik. A nápolyinál lustább, a friulitól kőtörőnél szorgalmasabb munkás nincs a világon. A szicíliai préda koldus, a liguriai hajós zsuorigi milliomos. A nemzet a maga egészében forrón és szenvedélyesen hazafias, de Délnek és Északnak egymás iránt más érzése, mint a hangos gyűlölet és a néma megvetés, nincsen.

De az olaszországban megnyilatkozó ellentéteknek nincs szükségük a nagy távolságok különböző levegőjének átmásító hatására, hogy érvényesüljenek. Ugyanabban az individuumban is tipikus módon jelentkeznek. Nemesak a nápolyvidéki, hanem a rivierai olasz paraszt házatája is valóságos szemétdomb, de az inge annak is, ennek is főhéher. Az otthonuk hallat-

lanul piszkos, a mit magukra öltének, az tiszta. Nemesak az olasz asszony, a férfi is piperkőz. Bolondul a selyemért, csipkéért, ékszerért. Annyi gyűrűt, broszot, lánczót, fülbevalót, ékköves tűt és aranykarikát aggat és tűz magára, a mennyit csak tud. De a megélhetés elemeiben a kínai kínál igénytelenebb. Ellakik a leg-szomorúbb szűk odúban és ebédnek beéri egy tál vízben forrázott salátával és egy darab száraz kenyérral. Bort sokat iszik, mert sok van és csaknem ingyen adják, de húst alig eszik életében.

Fanatikus vallásos, iszonyúan fél a pokolba jutástól, de erkölcsi érve azért hihetetlenül tompa. Minden isteni és emberi törvény ellen való bűnre hajlamos. Eszes és fortélyos, lendületes és könnyűszavú: de azért nagyon rossz kereskedő, mert türelmetlen és megbízhatatlan. Nemesak a nyelvét, a melynek szépsége nagy büszkesége, hazája földjét is imádjá: de azért nincs még egy fajta, a mely olyan könnyen venné a kezébe a vándorbotot, hogy idegen ég alatt keressen boldogulást. Igaz: az emigrációra való készsége nagy speciális ösztönzések táplálják. Az olasz föld, a mely helyenként olyan, mint a paradicsom, más területén mostohább a sivatagnál és a tenger, a mely hazáját körülözi, hatalmas csabítóereje a messzeségnek. De a skandináv síkok se áldottabbak és a nagy kék víz ott is körülürzolja a partokat: az elvándorló készsége ott a honi rögöz való ragaszkodás még jobban legyűri, mint a meleg Itáliában.

Az olasz szívesen megy, de abban a pillanatban, a mint a határon túl lépett, százszorta égőbb szerelmese lesz a földnek, a melyet könnyű szívvel hagyott ott. Csillag szemmel és áradó szóval beszél róla: de ha veszedelmét hallja, nem az első, de a tizedik gondolata se az, hogy segítségére rohanjon. Svájc valamennyi nemzetisége között a ticinói olaszok él a legforróbb érzelmi közösségben a határon túli fajrokonaival, de ezer katonaköteles szökött át addig Olaszországból Svájcba, a míg egy se innen Itália kibontott zászlai alá. A trónjafosztott görög királyt azonban lehurrog-ták Luganóban.

Cadorna gróf két esztendő alatt tizenegyszer zúdította rohamra hadait az Isonzo mentén.

Borzalmas, véres és sikertelen támadások voltak. A mi hivatalos jelentésünk állapítja meg, hogy a tizenegy isonzi esztén minden négyzetkilométer 5400 emberükbe került az olaszoknak. Tizenegy ilyen pusztító támadás — sikertelenül: rettenetes próbája nemesak a védők örök dicsőségének, de a támadók szívósságának is. És az olaszok, a hány-szor megfűjták a trombitát, azért mindig támadtak. Tíz véres bukás után tizenegyedszer nem kisebb lendülettel, szilajsággal és elszántsággal. Ez — nincs miért tagadni — morált mutat, kitartást és lelkeséget, sokkal nagyobb mértékben, mint a mennyit ellenséges elfoglaltság nélkül is föltenni lehetett.

Azután jött a mi első, a mi egyetlen támadásunk az Isonzónál és mi átnyargaltunk azokon, a kik éppen a tizenkettedik támadásra készültek. Hogy nem tudtak ellentálni: ezen ne esodálkozzunk. Ez föltevés volt, a mikor megindultunk. Az oroszok se tudtak Gorliczénél. De minden haditudósító írja, hogy czinikusabban, közömbösebben, boldogabban viselkedő hadifoglalatok e dandárszámra behódolt olasz tizekreknél a negyedféleves háború folyamán nem láttak. Pedig már sokat láthattak. Mindenféle nációból valót. Ez az, a mi — speciális. Ugyanezek az olasz katonák, a kik most hangos örömmel, szinte ölelve üdvözlők a megváltó fogság nyugalmát, ugyanezek rohantak tizenegyszer szilaj készséggel ágyúink tűzébe és nincs rá jogunk, hogy kétségbe vonjuk, rohantak volna tizenkettedszer is, ha ezúttal előzőkenylen mi nem sietünk eléjük. Ezek sietnek ujjongva a fogságba vagy futnak olyan pánikban, a melyet harmadéva májusban, a mikor ők a nagy diadalmi sétáitúra indultak, Galiczia se látott. Holott bizonyos, ezek nagyobb lelkesedéssel rohantak bele a háborúba, mint akármelyik szövetségeseik és Lemberg az orosz; de talán még Strassburg se a francia lelkeket úgy nem tüzelte, mint Trieszt az olaszokét. *Elnyomott testvéreink nélkül nem élhetünk!* szavalták Rómában meg Milanóban oly őszintén, hogy a könyjük esurgott bele. *Finita di guerra* kiáltják harsogó boldogsággal az olasz ezredek, mikor a hadifogság küszöbere dobják le a puskát, holott a háború még tart és hivatalosan nem mondták föl — a szolidaritást.

Szöllösi Zsigmond.

A MŰTEREMHÁZ MŰVÉSZEI.

GERGELY IMRE.

Önmagáról.

Elégyszer mondták már, hogy a művészek felesleges szó vagy írás útján arra törekedni, a mit esetével szükség szerint úgy is képes megalkotni. Hogy a festő ne tollnak, hanem eszetnek való tárggyal fejezze ki, a mit akar s a mit érez; és megalkotásra szánt feladatát úgy válaszsa meg, hogy az esetre méltó is legyen, azt már sokan hangoztatták. Festői

legyen mindenk előtt! Hogy komor drámai tárgyat választ-e? vagy az élet vidám rózsás, jeleneteiből? az épügy, mint sok mindenféle más művészeti elmélkedés tisztán egyéni. Most mikor a világháború oly sivárra változtatta az életet és legfeljebb egy szebb jövő reményének élünk vagy a mult reminiscenciáinak: kétszeresen érzem, hogy vidám színelőket varázsolni az élet rettenetes szűrkésébe milyen szép feladat lehet a művészeknek. Különben is tisztán egyéni. Gergely Imre.



GERGELY IMRE MŰTERMÉBEN.

A kelenhegyi műterembáz falai közé csak időnkénti megpihenésre jött haza azelőtt a délszaki tájak festője: Gergely Imre. Az ő műterme, témáinak világa a Dél országainak s a messze Kelet szabad természetének tündöklő szépségei. Az évek óta dúló háború azonban a művészt hosszú időre száműzte igazi műterméből, haza kellett jönnie, de nemesak úgy, elátogatóba, megpihenésre, mint hajdanában, hanem a jó lsten tudja, hány esztendei munkára?! Most, a magyar levegő, a Kelenhegy szelid kék ege, orgonás tavasza váltotta fel Gergely Imre vásznain a messze Kelet ragyogó napsugarait, exotikus virágait, holdas éjszakáit... Itt főtöget most csöndben, meglánczolt vágycakózással a Műterembáz nagy kertjében, itt is a szabad természetet választván ki műhelyeül...

Az exotikus virágok, a napsugaras, forró levegőjű nappalok, buja, holdas éjkek, most szeliden pihennek fönn a mester műtermének falain. Ezekből a vásznaktól nem akar megválni Gergely Imre. Itt mesél Tunisz érzéki csöndje, forró sugaras levegője, a sötéten kéklő égboltozat alatt. Mellette Capri szűztiszta szépsége, szerelmesen ölelkező virágaival s utána egy sor finom délszaki tájkép, melyeken megérződik az ibolyás tavasz, a virágos nyár ezerféle illata, a Dél őszi időszakának fenséges levegője. Ezek a vásznak legigazibb vallomásai Gergely Imre művészetének. Ezek a kedvenc témái. Azután megannyi sok változatos tündérmese Kelet életéből, egy tuniszi hárem interieurje, ápol, gondtalan hölgyek szépségének ragyogása, elzárt élésüknek tunya vonaglása. Ezek az alakok élnek, mozognak a vásznon.

Az itthon művészetének legújabb gyűjteménye is élénk kerül a műterem falain. A hazai száműzöttség magányának álmodozásában a mester visszavándorol a biedermeier-korba. Emitt egy biedermeier-virágcsokor, a legapróbb nüanszokig finom kidolgozással, amott egy fantasztikus szépségű biedermeier hölgy, majd

egy csudálatosan friss, tisztalevegőjű kelenhegyi délután, nyárelőtti virágokkal, melyek köré valahogyan odatévődtek a délszaki tájak körül egy velencei gyümölcsplac, tarka, színes, mosolygó gyümölcseivel, ringó csipőjű talián leányaival...

Gergely Imre művészetének forrása leginkább ezekből a témákból fakadt, de történelmi képei sem kevésbé díszítik nevét. Így például a «Tordai országgyűlés» a király birtokában van s itt találjuk egyik nevezetes alkotásának mását is, a «Martinuzzi és Izabella» képét, nemkülönbön figurális képei közül egy pompás gyermekportraitot s egy leányfejet, melyről az éledő fiatalság sugárzik felénk.

Műtermének interieurje is találóan karakterizálja Gergely Imrénél a Kelet iránt való rajongását. Az antik bútorok között felesillan a Kelet művészete is s különösen szembeötöl egy tuniszi háremágy, pazar művészete, brokát mennyezetének gazdag hímzűsű selyme, tuniszi kendők, vázák és pompás selymek.

Ezúttal nagy munkában van a mester. A felsőmagyarországon kiállított kollektív gyűjteménye után új munkákkal készül az idei tárlatra, a melyen a műrtő közönség Gergely Imrét új témáiban felrisszelve, új impresszióban látja majd viszont.

GÁRDOS ALADÁR.

Önmagáról.

A szobrászat, melynek legfőbb célja, az abszolút forma kifejezésre juttatása, sohasé törekedik az olasz, úgynevezett festői hatásokkal eredményt érni el.



GÁRDOS ALADÁR MŰTERMÉBEN.

A műtörténet azt bizonyítja, hogy úgy az antik (görög), mint a renaissance mesterei mindig ezt tartották szem előtt. Sőt a modern szobrászok legnagyobbjai, az összes nemzeteknél ez elvtől sohasem tértek el. A szobrász többféle anyagban (kő, bronz, fa) valósítja meg eszméit, ennek folytán szem előtt kell tartania, az anyag természetét és előadási módját ezekhez kell alkalmaznia. Tanulmányánál ennél fogva e nemben úgy az elméletre, mint a gyakorlati eljárásra súlyt kell vetnie. Érezhető hiánynak mondható a maiaknál, hogy az anyagszerűség az előadásban nem jut eléggé érvényre.

Úgy a középkori, mint a későbbi időkben a szobrászat az építészettel karöltve haladt. A modern korban azonban utaik szétváltak. Ennél fogva a mai építészeti alkotásoknál a szobrászati művek az egészszel nincsenek szerves összefüggésben. Ezért kívánatos volna együtt tervezniök az egymással összefüggő feladatokat.

A monumentalitás lényegét nem a tárgy, hanem a művész felfogása adja meg. Jó példák erre Meunier, Van der Stappen munkás alakjai, nagy és egyszerű felfogásukkal. A pályázatok zuhatagja, mely a művészt úgy anyagilag, mint szellemileg holt súlyként köti le.

A szobrászat úgy, mint a művészet többi testvéréig, csak a lelkes fölkarolás és szeretetteljes elismerés dús talaján virágozhatik.

Gárdos Aladár.



RÉSZLET GERGELY IMRE MŰTERMÉBŐL.

Gárdos Aladár nem az «Öregek» közül való. A fiatal generációnak egyik legbiztatóbb reménye csillan fel nevében. Acélos akaratú, izmos, produktív tehetség, termékeny képzelet, forrongó, lázongó lélek lakozik benne s mindez megérződik sajátos művészetének varázsában. Pedig még nem sokat mondott el a mondanivalójából, mely még gazdag ígéretek tartogat a magyar képzőművészet számára.

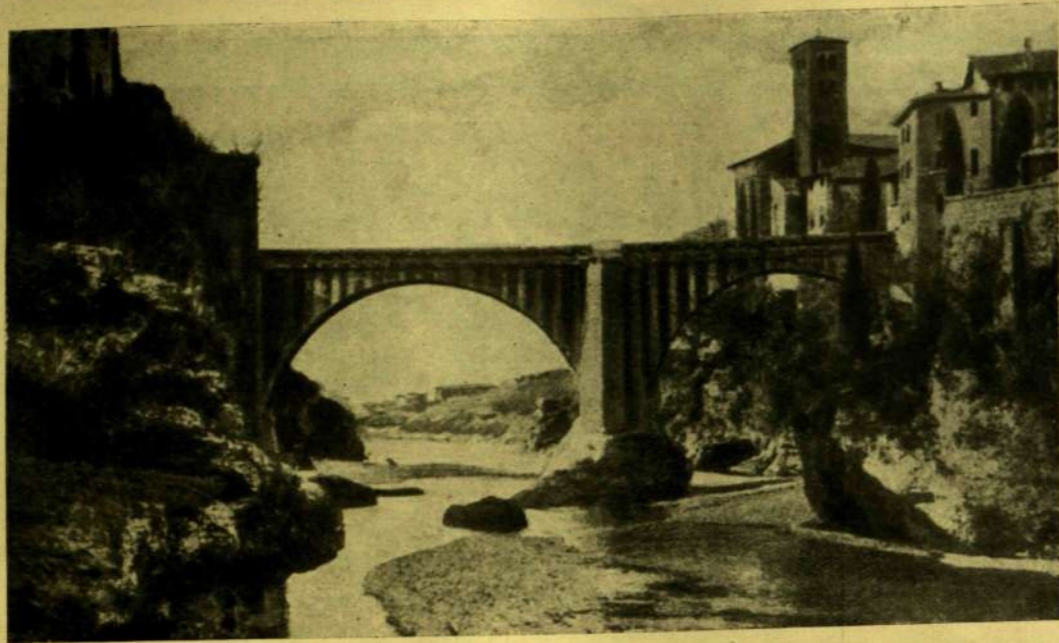
hamarosan megszületett és meghozta a Rudics-díj nagyszerű sikerét. Utána jött egy egész sereg megbízás: a sátorlajuhelyi Kossuth-szobor, a miskolci Deák-szobor, majd emléklapok...

Az első nagy szoborcsoport másolata itt áll előttünk Gárdos Aladár műtermében. Kevés magyar szobrász lelkét fogják meg a szociális elmélyedések úgy, mint az övét. A mint így nézzük a szoborcsoportot, az elfáradt szenvedésben vergődő nyomor eleveedik meg benne... Egy padkán ülő megrokkadt proletáraszony s nyilódó merengése melyed a szívünk belsejébe, balról nézőkésztől elbágyadt zsenge fűcska hajlik az asszony rokkant vállára, jobbról és az asszony mögött egy-egy ványadt gyermek búsong fájdalmasan. A szociális irányú, nagyszabású művei közül itt van mindjárt a Hajléktalanok mellett az «Elűzött leány» pompás, művészeti szempontból gazdag szépségű alkotása... A lehanyatlott alsó fej, a meztelen test vonalainak fáradt mozdulatlansága megérződik a rendkívül finomságú szobormű s a szemlélő szinte megborzong az elhagyottság végtelen szomorúságán. A furdózó nő, a hullámkon lebegő Ariadne között helyezkedik el Gárdos Aladárnak általánosságban ismert, eredeti felfogású, szép kompozíciója: a Léda a hattyúval és még sok más, közismert, tárlatokon szerepelt becses alkotása.

Ugyancsak itt láthatjuk viszont a művész monumentális alkotásainak másolatait, a zalatnai Lukács Béla emlékszoborát, a Kossuth és Deák-szobrokat, nemkülönbön egy egész sereg küttervezetet; nagyon eredeti elgondolásban... Itt látjuk Miskolc városának békekútját is, valamint egy másik kútszobor vázlatát, mely egy csoport szatir-gyermekek ábrázol. Mindezekben a művekben erősen domborodik ki Gárdos Aladár produktív tehetsége, az igazi tehetség, melynek művészetéhez az őszinteség, a tisztaság ad ihletet...



KÉSZÜLŐ SZOBROK GÁRDOS ALADÁR MŰTERMÉBEN.



AZ ÖRDÖG HIDJA CIVIDALÉNÁL, MELYET CSAPATAINK AZ OFFENZÍVA KEZDETÉN ELFOGLALTAK.

ATYÁM HAZATÉRT.

Elbeszélés. — Irta Lakatos László.

Tizenegy esztendő voltam, a mikor atyám meghalt. Apa nyolcz napig volt beteg. Az utolsó este hosszan imádkoztattak ágya mellett, éjjel után lefektettek és másnap reggel, a mikor felébredtem (ez éjszaka rövid álom volt, az első, a mikor álomban is mindent tudtam és éreztem, a mi körülöttem történik), anyám szülei vigasztaltak azért, hogy már nincs atyám. Álomban is sirtam és a mikor ráébredtem a reggelre, a mely számomra először volt kegyetlen: kicsiny szívem majd kiszakadt belőlem. Gyönyörű, őszi vasárnap volt, a nap utolsó édes melegét küldte a földre és délután kis ösém-mel együtt átadtak távoli rokonoknak, hogy vigyenek sétálni. Nem akarták, hogy a gyermekek otthon legyenek a gyászházban. Egy rokon házaspár vitt sétálni. Mögöttünk, gyermekek mögött, jártak az utcán.

— Szegény, neki már jó, ő már túl van mindenben — mondták egymásnak.

Meghallottam szavukat, tudtam, hogy atyámról mondják ezt és éreztem, hogy nem hiszik, a mit mondanak, hiszen ők még csak ha hét óta házasok és örülnek az életnek és egymásnak. Nagyon haragudtam rájuk azért, a mit mondtak, a haragom szomorú volt és nem mertem nekik válaszolni.

— Félárva vagyok, — jutott eszembe és mindaz a szomorú, a mit az árva szó már a mesékben is jelentett.

Szót sem szóltam hát, lehajtott fejemmel, először volt az, hogy éreztem: nem szabad kimondani azt, a mi pedig jó és igaz. Később hazavitték. Sok virág illata volt a lakásban és karból is, mert akkor nagy járványok voltak az országban és szigorú törvények minden ravatal körül, az édesapámé körül is, pedig ő nem járványban halt meg. Könyvet adtak kezembe és a kis történet, a mit benne elolvastam, kísértetjárásról szólt véletlenül.

Hosszú tél jött ránk és én a korai esték mindegyikén a kísértetekről kérdeztem a cselédeket. Anyám egész nap sirt és én este a kísértetekre gondoltam, éjszaka pedig azt álmodtam, hogy apa él. Atyám minden álomban megjelent. Járt, kelt, beszélt, megsimogatta a fejemet és én ilyenkor mindig felkiáltottam:

— Hiszen él!... Apa él!...

És ráborultam atyám kezére és újra büszkén néztem a gimnázium második osztályának többi növendékére. Még fekete ruhában álltam előtűk, de hangosan mondtam:

— Nekem is van apám... az én apám is él. És a fiúk közül mindegyik szégyelte azt, hogy valamikor is megbántott.

Egyik délelőttön a magyar nyelvtan órán valami elbeszélést olvastunk hangosan és felváltva. Olvasási gyakorlat volt és az elbeszélés mindegyik fejezetét egy másik fiúnak kellett fennhangon olvasnia. Egy hajótöröttől volt benne szó, a kit holtak vélték és a ki egyik nap mégis megérkezik családjá körébe. Sok év

után és sok nagy kaland után érkezik meg és az öröm olyan nagy, hogy a fia nem is tud benne hinni. Megfogja atyja kezét.

— Te vagy apám? — kérdi tőle.



OSZTRÁK ZÁSOLÓ A GÖRZI VÁRFOKON.

És ezen az éjszakán újra megérkezett apám. Hosszú útról jött, a kocsis, a mely meghozta, sok-sok iszákkal volt megtelve. Senki nem várta őt. Este volt, vacsoránál ültünk és mindnyájan szomorkodtunk. Apa akkor még csak pár hét



GEMONA, MELYNEK HATALMAS ERŐDJÉIT KRAUSS TÁBOROK CSAPATAI FOGLALTÁK EL.

ELŐRETÖRÉSÜNK OLASZORSZÁGBAN.

óta volt halott, de az álomban úgy volt, hogy már sok év óta. De mi ezért még mindig feketét hordtunk. Gyermekei — hárman — éppen olyan kicsik voltunk, mint azon a napon, a mikor ő meghalt. A mióta nem volt édes atyánk, nem tudtunk tovább nőni és hárman közül a legkisebbel, hugoskámossal még mindig azt hitettük el, hogy apa nem halt meg. Úton van.

A házmester esengetett, a cselédek ajtót nyitottak és anyával mindannyian az előszobába mentünk, melynek ajtaján, a mióta apa meghalt, kettős lakat volt. Előbb sok-sok podgyaszt hoztak fel, mindegyik podgyaszt más-más ember vitte kézben, vállon és a mikor már mindent elhelyeztek (anya dirigálta őket, hogy ne szana-széjjel dobálják a málhákat és a csomagokat) az előszobába lépett apám is. Kabátja szénfüstös volt, érzett, hogy sokáig ült vonaton és alighanem esős tájékról érkezett, mert a mikor megcsókoltuk, a bajusza csatakos ízű volt. De ez is jó volt.

Bementünk az ebédlőbe, apa kivette zsebéből a kulcsokat, felnyitotta a pohárszékét és töltött magának a konyakból, a melynek palaczkájához azóta sem nyúlt senki. Üresen hagyott helyére leült és velünk együtt megvacsorázott. És ez olyan természetes volt, ez, hogy apa él, hogy egyikünk sem sirt a felindulástól. Míg étkeztünk, egyikünk sem szólt egy szót sem, de apa mindig mosolygott. Apa most szép, fiatal ember volt, hajában, szakálában egyetlen fehér szál sem, csupa szép, fényes, fekete és gyönyörű magas alakja meghajolatlan. Igazán is ő volt a legszebb, a legnagyobb férfi, ám közvetlen mielőtt meghalt, olyan nagyon öregedett és fehéredett, hogy az iskolában egy ízben meg kellett ütnöm az egyik fiút, mert atyámról, a ki értem jött, azt kérdezte, hogy nem a nagyatyám az, a ki hazavisz az iskolából? Apa most olyan szép volt, mint még sosem. Nagyon magas volt, nyakamat mindig fel kellett nyújtanom, míg ránéztem és én nem vettem le tekintetemet arcáról.

Vacsora után édes anyám megszólalt:

— Hol voltál olyan sok évig? — kérdezte atyámtól és minket, gyerekeket kiküldött a szobából.

Sokáig beszéltek odabent és a mikor az ajtó kinyílt, anyám szeme ki volt sírva. Anya átjött hozzánk a mi szobánkba, atyám pedig az ajtóban állt, szeliden, engesztelően mosolygott. Anyámat nézte, kérélden, de az felénk jött és minket ölelt és csókolt. Apa most kinyitotta kezét, megfogott engem és szeliden magához vont. Bevitt az ebédlőbe, kettőnkre csukta az ajtót és a térdére ültetett, mint régen, a mikor még egészen kicsi fiú voltam és ő engem meglövcskázott. Most is a térdére ültetett, megsimogatta a hajamat.

— Olyan fekete vagy, mint én — mondta és ekkor megcsókoltam az apa kezét és megéredtek könnyeim.

— Ne sírj, — intett apám nagyon szeliden — a mikor elmentem, sok pénzt hagytam rátok...

Nem volt szükségtek semmiben, úgy-e kis fiam...

— Semmiben apa, semmiben, csak maga nem volt itthon...

— Ide figyelj, fiam... Te vagy a legidősebb gyermekem... Nagy fiú vagy, már a második gimnáziumba jársz és te meg fogsz engem érteni.

És azután apa hosszan beszélt. Elmondta, hogy a sok évig, a míg nem volt itthon, egy vidéki városban lakott. Lehorgasztotta fejét.

— Kellett ott laknom... Elvittek hazulról és nem engedtek haza... Emlékezzél csak, a mikor meghaltam, nagy kolera volt, senkit sem engedtek utazni... Évekig tartottak vidéken, ott kellett laknom... és addig ott volt három gyermekem, két fiú és egy kis leány, épen úgy, mint ti itthon... és a gyermekeknek anyjuk is volt... épen olyan, mint anyátok... Velük kellett laknom... De ez nem lehetett másként... Apa vagyok és ha évekig lakom valahol, kell, hogy három gyermekem legyen ott is és a gyermekeknek anya kell. De azért mindig rátok gondoltam. Tudtam, hogy nincs rossz sorsotok, tudtam, hogy vártok és tudtam azt is, hogy vissza fogok térni... Biztosan tudtam, hogy a nagy kolera valamikor elmúlik és akkor az embereknek újra lehet vonaton



A VIKTOR EMANUEL-TÉR UDINÉBAN.

— Tiszta jeles vagyok, mint a mikor még élt édes apám. A bizonyítványom az édes anyámnál van, tőle tessék elkérni.

— Majd később...

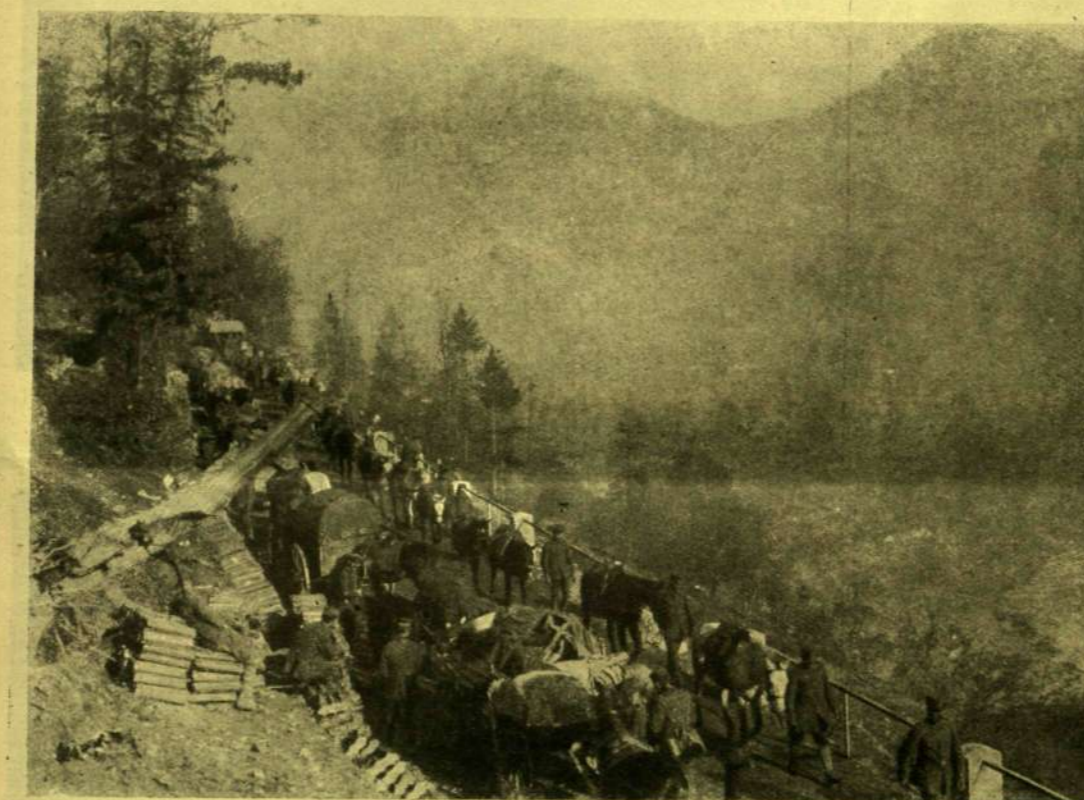
Hosszú esend. És most apám lehajtotta a fejét, mint a boldog időben én szoktam előtte, ha csínyt követtem el.

— És úgy-e, fiam, te nem haragszol azért, hogy ilyen sokáig távol voltam... És tudod azt is, hogy a másik családomnál is csak rátok gondoltam... Titeket szerettelek, téged, anyádat, öcsédet, hugodat... Mindig titeket szerettelek...

— Apám, csakhogy megjött — mondtam, drága, szép, meleg kezére hajoltam és sirtam. Hallottam: édes anyám is sír az ajtón kívül.

Friss tavaszkor azután kivittek édes apám sírjához, elolvastam nevét, a mely aranyos betűkből, fekete márványba volt vésvé. Előtte való nap hozták ki a márványt és én sokszor, sokszor elolvastam a nevét. A mikor hazamentünk a temetőből, a kocsis kis ülésén ültem szemben édes anyámmal. A szél felém hajította fekete özveggyi fátyolát és én megsimogattam azt és úgy néztem anyámra, mintha én volnék az idősebbik.

Azontúl már ritkán álmodtam szépet.



ELŐNYOMULÁSUNK UTJA CIVIDALE FELÉ, HÁTTÉRBE A VISSZAFOGLALT KRN. — «Bufa» felvétel.

utazniok... Azt is tudtam, hogy a pénzből, a mit nálatok hagytam, futni fogja, a míg hazatérek... De ott is mindig, mindig rátok gondoltam, tirátok... Most itt vagyok és soha többé itthonról el nem megyek...

Nem szóltunk egy szót sem, apám térdén ültem még mindig, de éreztem: ez már nem lovacska játék... Nagy, komoly ember vagyok. És apám megkérdezett:

— Tudtad, fiam, hogy megtérek?... Vártál... És úgy-e, nem hitted el, hogy meghaltam.

— Mindig tudtam, hogy apa él. Tudtam, hogy azon a csunya napon az orvos egy viaszbábút fektetett a koporsóba és hogy az nem maga volt, apa... Én tudtam, hogy ez így van. A cselédek mindig meséltek, hogy Rudolf királyi helyett egy viaszbábút temettek el és hogy a királyi valahol egy messzi erdőben él... Én meghallgattam, a mit mondtak és tudtam, hogy ez nem a királyfi, hanem magáról szól édes apám, ha nekem nem is mondták meg soha. A mióta maga elment apám, sokat titkoltak előttem, gyermekek előtt és sosem akartak kivinni a sírjához, a hol most nagy hó van...

Apám térdén szemközt ültetett magával. Megfogta a kezemet, arc az arcba néztünk.

— Mindig tudtam, hogy okos fiú vagy... Remélem, az iskolában jól tanultál, hiszen tudományos pályára akarlak nevelni.



ZSÁKMÁNYOLT OLASZ HADIANYAGOK A SANTA-LUCIAI UTON. — «Bufa» felvétel.

ELŐRETÖRÉSÜNK OLASZORSZÁGBAN.



NÉMET LOVASSÁG ÁTVONUL TOLMEINON.



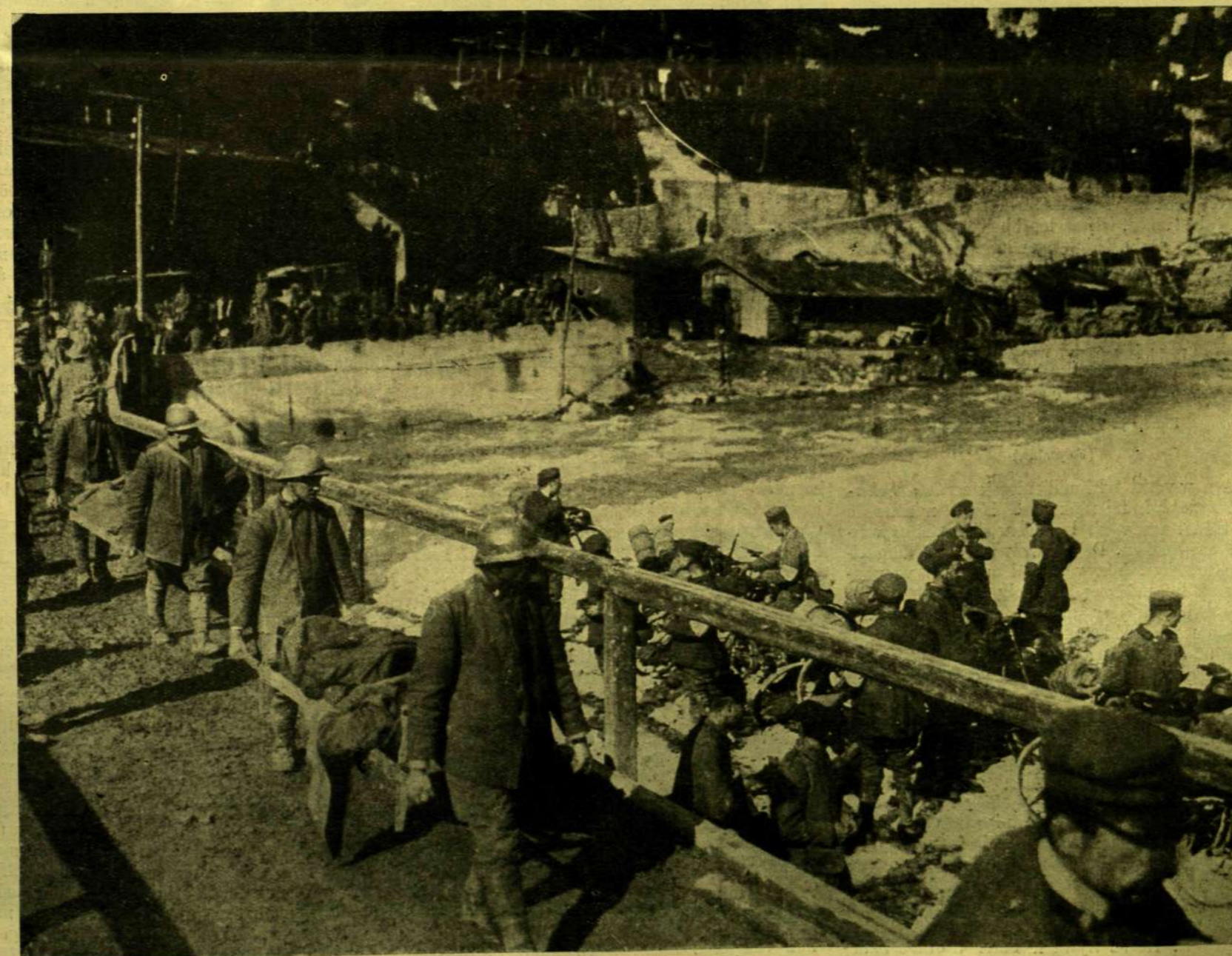
ELŐNYOMULÁSUNK UTJA AZ ISONZO SZAKADÉKAINÁL.



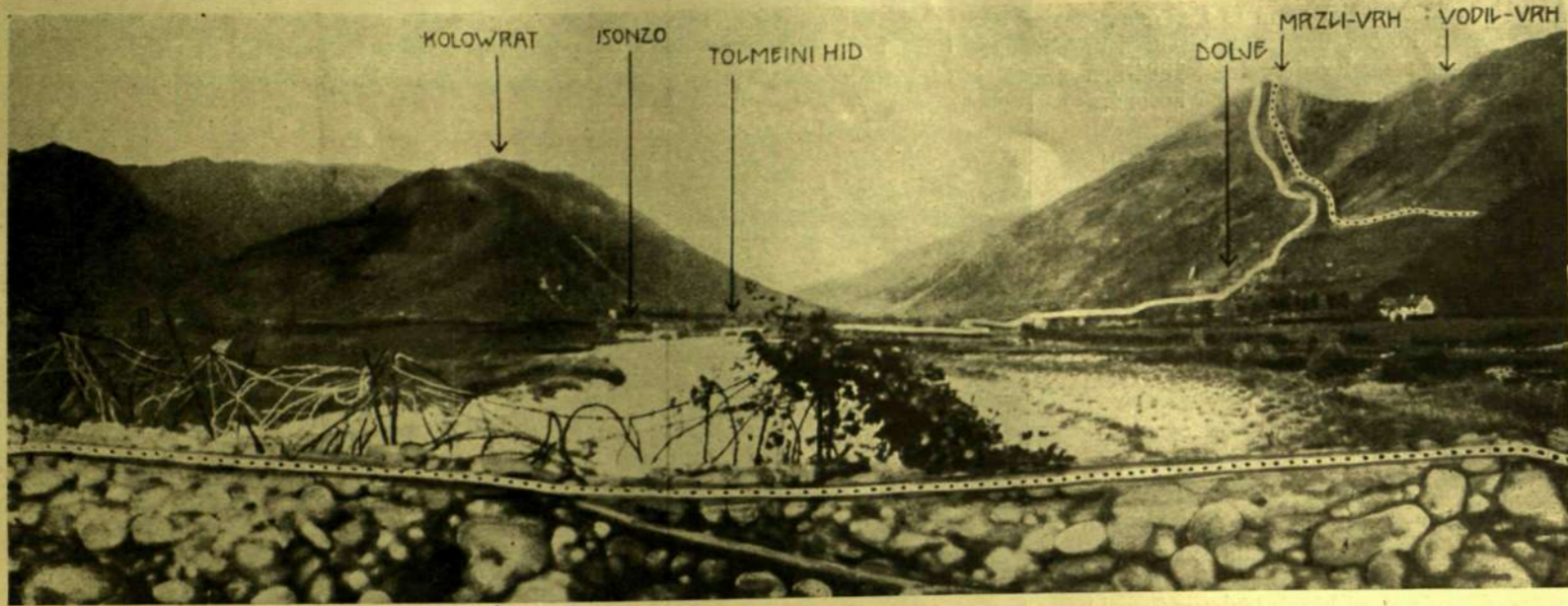
PIHENŐ SZÖVETSÉGES CSAPATOK SANTA LUCIA ELŐTT AZ ISONZÓ VÖLGYÉBEN.



AZ ELŐNYOMULÁS ÚTJA AZ ISONZO-VÖLGYBEN.
ELŐRETÖRÉSÜNK OLASZORSZÁGBAN. — «Buda» felvételei.



FOGOLY OLASZOK SEBESÜLT OLASZOKAT SZÁLLÍTNAK.
ELŐRETÖRÉSÜNK OLASZORSZÁGBAN. — «Buda» felvételei.



A TOLMEINI HIDŐ AZ ÁTTÖRÉS ELŐTT. — A FEHÉR VONAL AZ OLASZOK ÁLLÁSAIT, A PONTOZOTT VONAL A MI ÁLLÁSAINKAT JELEZI.

Hogyan építettek vasútakat semmiből.

Kiseb iparosok, földbirtokosok, gyárosok, kereskedők, bankárok s hozzájuk közel álló politikusok és prókátorok voltak ezek a gazdagodni akarók. Mégsett akárhányzor, írja könyvények róluk szóló részében Myers, hogy a szabadalmakat és előmunkálati engedélyeket olyan politikuskok és jogászok szereztek meg, kik alig voltak egyebek pénzéhes banditáknál. Nagy szólamokkal és hatásos blöffel megalapítottak egy-egy társulatot, melynek az volt a rendeltetése, hogy vasúttal kössön össze két várost, holott nekik maguknak talán annyi pénz sem volt a zsebében, hogy kifizethessék a vasorájukat. Hamarosan találtak nyomdát, mely kinyomta hitelt a vállalathoz szükséges részvényeket; egy csomó ily részvény beígéréseivel fogtak megfélemlítő számmal parlamenti képviselőt, a ki vállalkozott a szabadalmak, a pénzbeli támogatás és az ingyen földterületek megszerzésére. Ekkor aztán már röszkésben láthatták a jövőt. Bankár akadt mindig akár az Egyesült Államokban, akár a külföldön, a ki az építési engedélyt megvette vagy finanszírozta. Volt olyan eset is, hogy néhány iparos és földbirtokos összehozott vagy negyedmillió dollárt. Ez ugyan nem volt elég arra, hogy vasutat építsenek belőle, de arra épen elegendő volt, hogy megvásároljanak rajta egy parlamentet.

A nép szegényedett, a vasúttársaságok felgazdagodtak.

Mindezt látta a nép s őrvángott dühében, de nem tehetett ellene semmit. Az adópénzek százmilliói vándoroltak egyre-másra a vasúttársaságok kezébe és nem térült vissza belőlük semmi. Huszonkét év alatt, 1850-től 1872-ig a parlament 155 millió hold földet osztott szét közvetlenül vagy az egyes államok útján a vasúttársaságoknak. Az óriási telekadományozásoknak volt ugyan egy feltétele, mely kimondta, hogy a kiállítás megdől, ha a vasutat nem jól építették meg. De mindez csak írott malaszt volt s a 155 millió földből, melynek nem jelentéktelen része értékes érc szén-, erdő- és termőterületből állt, összesen csak 607,741 holdat vontak meg parlamenti határozattal.

És az állami ajándékozás az óriási földterületek átengedésével még nem ért véget. Egyes vasúttársaságok, mint például az Union-Pacifik vasút, az építési anyagot, mint követ, fát stb., állami tulajdonból termelhették ki. Más szóval a pénzbeli segítségen és a telekadományokon kívül még az építési anyagot is a közvagyonból

kapták. De a vasúttársaságok még ezzel sem érték be. Alig, hogy kezükben volt az építési engedély, egyre-másra szavaztatták meg az újabb meg újabb törvényeket, melyek hol az újabb meg újabb megszorító intézkedést oldották fel, míg korlátlan uraivá nem tették őket a holdak tizmillióinak, melyekből aztán nagy területeket kiszakíthattak s el is adhattak. Oh, nem volt és nincs is a harcosoknak és a korrupciónak szabadabb hazája, mint a demokratikus intézményeire büszke Amerika! A mit közhivatalnokok és parlamentek rút megvesztegetésével a vasúttársaságok műveltek s értek el, ugyanazt elérhették ugyanazokkal a a beestelen eszközökkel más érdekközösségek: állattenyésztési szindikátusok, nagyparasok, vagy a fatermelő-társaságok. Hogy az utóbbiaknál maradjunk: bizony a most élő királyok sem voltak hajlandók elszalasztani a konczot, mely a közvagyonból reájok juthatott. Hogy mily eszközökkel érték el céljukat?

A fatermelő-társaságok, más szóval azok a csoportokba szövetkezett kalandorok és politikusok, kik nagyon jól ismerték azokat az utakat és módokat, melyeken könnyen lesz az ember multimilliomossá, 1878-ban elfogadtatták a kongresszussal az úgynevezett ekó- és fas-törvényt, melyet 1892-ben még egy újabb törvényvel egészítettek ki. A jelszó e törvény megalkotásánál az volt, hogy lehetővé kell tenni a boldogulást a szegény településeknek. Nos, az új törvény alkalmat és lehetőséget nyitott az egyes farmereknek, hogy 160 holdnyi erdőterületet vásárolhassanak igen olcsó áron, holdankint harmadfél dollárjával. A törvény a nyugati és déli államok őserdő borította hatalmas részeit akarta állítólag a népek juttatni. De a törvénynek, mint utóbb kitűnt, voltak bizonyos szándékain nyitva hagyott hégzagai és furgangosan elhelyezett záradékai, melyek ajtót-kaput nyitottak a visszaélésnek. Mikor a nép ezt észrevette és felordított dühében, már késő volt. A fatermelő-szindikátusok szekérszámba szállították az embereket a százados fákban gazdag, legértékesebb erdőterületekre; ez emberek el voltak látva a vételhez szükséges pénzzel, de mielőtt megvették a maguk 160 hold erdejét holdankint harmadfél koronájával, nyomban át is engedték a társaságoknak. A fatermelő-szindikátusok így harmadfél dollárért roppant területekhez jutottak, melyeknek értékét 35 évvel ezelőtt, mikor a fának még korántsem volt oly nagy értéke, mint most, a közigazgatási hivatalnokok holdankint száz dollára becsülték.

Csak ezzel az egy törvénnyel 57 millió dollárt, vagyis 285 millió koronát loptak ki a kormány zsebéből és 10 millió hold földet raboltak el a néptől. (Folytatása következik.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A kutyabőr. *Diache-László Alfréd*, kinek *Tüspírta* című regénye a legnagyobb könyvsikerek egyikét aratta, most hat novelláját gyűjtötte össze a Magyar Könyvtár egy füzetében. A *kutyabőr és egyéb történetek* címmel. Azt hiszik, ennek a

füzetnek is nagy sikere lesz, mert megvannak benne mindazok a tulajdonságok, melyek a szerző regényét a közönség kedves olvasmányává tették. Kellemesen, könnyed hangon elbeszél történetek a magyar úri társaság életéből és annak hangján, friss fordulatokkal, derült, gondtalan jókedvvel elbeszélve. Van bennük bizonyos elegancia, könnyű életű, életörömmel teljes emberek mozognak bennük, a kiknek élete egy-egy szerelmi komplikáció, egy-egy futó kaland körül forog s a kikkre az író bizonyos mosolygó fölénnyel néz le, játszik velük, kedve telik bennük, nem veszi túlságosan komolyan őket, a hogy ők maguk sem veszik magukat komolyan, — tulajdonképpen anekdotákat mond el róluk a jó társaságban vezetés ember derült, szórakoztató hangján. A fiatal orvos, a ki családja kutyabőrét meg keresni rokonához s kutyabőr helyett menyasszonyt talál, a vőnülől gavallér, a kit még egyszer elragad az ifjúság, szerelem, de a nagy fölhevülés utáni másnap reggel fanyar hangulatában elhagyva a késői tűz, az aglegény találkozása egykori szép szerelmével, a ki bájos, karcsú fiatal lányból vastag, elhízott vidéki aszszony lett, az álarcozósábi kaland a női dominóba bűjt önkéntes és a szigorú kapitány között, a szerelmes aglegény, a ki nevetésgés, buta helyzetbe kerül az aszszonnyal szemben, a ki szereti az urát — ezek az alakok és tárgyak abból a levegőből valók, a mely az úri társaság társadalmi érintkezésének felszínén úszik. A ki ebben a levegőben él, az őrül, hogy a saját atmszféráját találja meg a novellákban, a ki meg más körből való, azt rá nézve idegen világ képei érdeklis s így a novellákban az olvasók minden rétege megtalálja a magát. A füzetet a Lampel R. (Wodianer F. és fia) cég adta ki; ára 72 fillér.

Politika címmel új folyóirat indult meg most november elején. A politika, társadalom és közgazdaság kérdéseivel kíván foglalkozni, a belső és külső politika kérdéseit tárgyalni a vezető magyar és külföldi politikusok s a legvilágosabb politikai írók közreműködésével. Ezenkívül összekötést kíván létesíteni a külföldi politikai, közgazdasági és tudományos köreivel s időnkint külföldi nyelveken is meg fog jelenni. A folyóirat főszerkesztője *Zlinszky István* országgyűlési képviselő, felelős szerkesztője *Dobay István*. Első számába, melynek címlapját gróf Apponyi Albert arcképe díszíti, máris számos magyar és külföldi kiválóság cikkeit találjuk: gróf Apponyi Albert, Mezőssy Béla Földes Béla és Ugron Gábor miniszterek, dr. Stein Lajos berlini egyetemi tanár, herceg Windischgrätz Lajos képviselő, Lempicki titkos tanácsos, hírnemes német szociológus, *Teserelli Mihály* orosz tudós politikus, dr. *Ráth-Végh István*, dr. *Dobay István* stb. vonulnak fel mint az új folyóirat munkatársai. A folyóirat előfizetési ára egész évre 24 korona, egyes szám ára 2 korona. Szerkesztősége és kiadóhivatala IV. Reáltanoda-utca 18.

A *Budapesti Szemle* most megjelent novemberi száma első helyén *Berezovicy Albert*nek a Kisfaludy-társaságban elmondott emlékbeszédét közli Tompa Mihályról. A továbbiakban *bárá Wassics Gyula* az udvartartás jogi természetéről, *Fraknói Vilmos* a tolnai országgyűlés külügyi akciójáról 1518-ban, *Takáts Sándor* Zinyi Miklós gyámjairól, *Felner Frigyes* az átmeneti gazdaság kérdéséről értekezik. *Molován Gergely* befejezi el. Károly román király és a román nemzeti ideál című tanulmányát. A szépirodalmi részben találjuk *Turgenyev* *Aszja* című novellájának folytatását s *Lévy József*nek a rimaszombati Tompa-ünnepre írt ódáját, melyet

a Kisfaludy-társaság Tompa-ünnepén is felolvasták. A *Szemle* rovat *Bernát István* cikkét közli: «A mezőgazdaság a háború után» címmel, az *Értesítő* rovat pedig több könyvbírálatot. A Budapesti Szemle *Voinovich Géza* szerkeszti s a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára egész évre 24 korona, fél évre 12 korona. Egyes szám ára 2 korona.

A *Jó Pajtás*. *Benedek Elek* képes gyermeklapja legújabb november 11-iki számába *Benedek Elek* írt verset, *Balla Ignác* elbeszélést, *Dánielné Lengyel Laura* regényét, *Násai Ella* levelet egy kis lánynak, *Endrédi Béla* verset írt és szép képet rajzolt hozzá stb. Az *Ennyi Csodaszámban* című regény, tarka mese, a rejtvények, szerkesztői tüzetek egészítik ki a szám gazdag tartalmát. A *Jó Pajtás*-t a Franklin-Társulat adja ki, előfizetési ára egész évre 12 korona, fél évre 6 korona, negyed évre 3 korona egyes szám ára 24 fillér. Mutatványszámot kívánatra küld a kiadóhivatal, IV. ker. Egyetem-utca 4.

A HÁBORÚ NAPJAI

Október 31. A nyugati harczer Flandriai szakaszán a houthoulti erdőtől a Comines-yperti esatornáiig pergődt, utána erős angol támadások melyek főereje Passchendaele hegység ellen irányult. A németek ideiglenesen el is vesztették e helyet, de azután ellentámadással visszafoglalták, továbbra is minden támadással szemben megtartották. A falutól oldalt a nap folyamán többször megismételt támadásokat visszaverték. Az angolok Menin-Yperntől északra vezető út mentén is megkísérelték az előnyomulást, de hasztalan. Az Oise-Marne esatorna mentén és a Chemin des Dames hegyi arcvonalán a tűzérési harc jelentékenyen megerősödött, de a francia gyalogság téttlen maradt. Az olasz harczeren Jenő főherceg szövetséges hadseregei a Tagliamento legfelső folyása mentén emelkedő hegység ebben és a velenzei síkságon tervszerűen előnyomulnak.

November 1. Felsőolaszországi előnyomulásokra tegnap újabb hatalmas siker koronázta. A hátráló olasz tömegek összerúzódtak Latianától keletre. Német, osztrák és magyar hadosztályok, melyek Udinetől nyugatra közeledtek a Tagliamentohoz észak felől, más hadosztályaink a lagunák mentén Latisana felé törtek előre. Így mintegy két-három hadtestnyi olasz köteleket elváltunk, pár óra alatt 60,000-nél több olasz;

több száz ágyúval letette a fegyvert. Csapataink mindenütt az alsó és középső Tagliamentónál állanak, az olaszok minden kísérletet, hogy a folyó közfolyásával levő hídállásokat tartsa, német csapatok haladéktalan beavatkozása, meghíusította. A felső Tagliamento vidékén előnyomuló hadseregeink leküzdötték a terep összes nehézségeit. Így módon most már nemcsak az osztrák tengermelék van felszabadítva, honnan nagy velenzei terület felsziki arcvonalunk mögött. Az olaszok egy hét alatt 180,000 foglyot és 1500 ágyút vesztettek.

November 2. A nyugati harczeren a flandriai tűzérési esata tegnap az Yser árterületén, különösen Dixmuidennél heves volt. A houthoulti erdő és a Lys közt nyugtalanító tűz. Angol földértő előretörések megüszultak. Az Oise-Aisne-esatorna mentén és a Chemin des Dames gerinczen is jeitlenesen növekedett a tűzérési harci tevékenysége. Az olasz harczeren a Tagliamento alsó és középső folyásánál harci érintkezésben állunk az ellenséggel. A folyótól keletre magukat még tartani igyekvő olasz csapatokat felmorzsoltuk s újra több ezer foglyot jutott kezünkre. Fella-területen és a Tagliamento felső folyásánál előnyomulásunk tervszerűen folyik. Több ponton meg kellett törnünk az ellenség ellenállását.

November 3. A nyugati harczeren Flandriában az ellenség erős tűz alatt tartotta Dixmuiden városát. A németek november 1-éről 2-ra virradó éjjel végrehajtották vonalaiknak a Chemin des Dames-tól való elhelyezését. Most jelentik először, hogy amerikaiakat is ejtettek foglyul a Rajna-Majna esatorna mentén. Német repülőgépek bombázták Londont, Chathamet, Gravesendet, Ramsgatet, Margatet és Dünkirchent. Az olasz harczeren a Tagliamento-nál a helyzet változatlan. A foglyok száma már túlhaladja a 200,000-ot, a zsákmányolt ágyúk száma a 1800-at.

November 4. A nyugati harczeren Flandriában az Yser mellett s Yperntől északra keletre fokozódott a tűz. Passchaendelénél kisebb gyalogsági harcokban a németek megjavították vonalukat. Az Oise-Aisne esatorna és az Ailette lapály mentén élénk tűzérési tüzéls és német előcsapatok sikeres csatározásai. Az olasz harczeren a Tagliamento-nál fokozódik a harci tevékenység. Hadi jelentésünk nagy nyomattal emeli ki Krauss Alfréd gyalogsági tábornok csapatainak teljesítményeit.

November 5. A nyugati harczeren Flandriában csak este volt élénk a tűzérési tevékenység. Az

olasz harczeren a Tagliamento-nál ismét megindult a harc. A folyó közfő folyásánál kikényszerítettük az átkelést és harcrolva tért nyerünk. Schwarzenberg herceg tábornok hadosztálya tegnapelőtt dél óta a folyó nyugati partján áll. Az ellenség újra mintegy 6000 embert és számos ágyút vesztett.

November 6. A nyugati harczeren Flandriában este erős tűzérési harc, a mely reggel pergőtűzzé erősödött. Utána Passchendaele két oldalán és a menin-yperti út mentén erős gyalogsági támadás. Az olasz harczeren az Osoppo-Pinzano területéről intézett támadásnak a Tagliamento egész arcvonalán mentén megtörte az ellenállást. Jenő főherceg szövetséges csapatai mindenütt elérték a folyó nyugati partját és előnyomulónak vannak nyugat felé. A felső Tagliamento-nál báró Krobatin csapatai a Codoretól keletre kivetették az ellenséget sziklavárból, Új sikereink a Dolomintok arcvonalán sem maradtak hatástalanok. Kreuzberg-től a Rolle-szorogis s azon túl is visszavonulásra kényszerítettük az ellenséget. Báró Conrad hadserege megkezdte az úldözést. A Col di Lana csúcson s a Monte Pianón a mi zászlónk lengenek. Cortina d'Ampezzóba bevontunk. A Primo-völgyben San Martino di Castrozzát is visszafoglaltuk. Az olaszoknak 1915 májusa óta kivított csekély eredményei itt is megsemmisültek.

November 7. A nyugati harczeren Flandriában tegnap elkezdett harc folyt. Reggel angol hadosztályok törtek előre Poelcapelle-től az Yper-roulers vasutig s a Beceleere-geluveti magaslato ellen. Passchendaele-től északra a támadás a németek tüzében összeomlott. Passchendaelebe behatolt az ellenség; a falu keleti részéből a németek szivós viaskodással kivettek. Újabb ellenséges csapatok csak helyileg bírták a betörés helyét kitágítani. A többi támadások sikertelenek voltak. Az olasz harczeren az olaszok teljes visszavonulásban vannak a Piave felé. Úldöző hadműveleteink tervszerűen folynak. Tolmezzótól délnyugatra néhány ezer olaszt megadásra kényszerítettünk.

Szerkesztői üzenetek.

November. Úres elmékedés, ezáltalán jatek a szavakal, a melyből végül se süli ki semmi. Kődön át. Irigylésre méltó az optimizmusát sajnos, nem tudja az olvasóra átszűrgetni, mert minden erő és érdekesség nélkül, ponygolóa verseléssel ír. Holdtölte. A szonett szép és finom formájától csak a külsőségeket adja, a mondanivaló mindennemű művészi tagolása nélkül.

Szülőoltványok 2-3 éves gyökere, pótlásra kiválóan alkalmas, továbbá európai sima és gyökere. Delaware és más direkt-termő sima és gyökere szülővesszők, disz- és gyümölcsfák a legjobb minőségben olcsó árban beszerezhetők. **SZÜCS RESZVÉNYTÁRSASÁG SZÜLLŐTELEPEN BIHARDIÓSZEG.** * Árjegyzék ingyen.

Használhatatlan FOGSOROKAT film és esztétizálókat, higányt, esztétizálókat, zálogszedőket veszek: **Gross Antal, Budapest, VIII., József-körút 23.**

LOHR MARIA (KRONFUSZ) A főváros első és legregőbb csipkés-tisztító, vegyítőt-gyári intézete. **Gyár és főhadiszállás: VIII., Baross-ú. 85.** Fiókok: II, Fő-ú. 27, IV, Eák-ú. 6, Keos-kemő-ú. 14, V, Harsány-ú. 4, VI, Teréz-krt 38, Andrásy-út 16, VIII, József-krt 2. Telefon: léca. 2-37

10 darab «PAX»-tablettával (60 fillér) 10 darab tojást takarít meg! 10k háziasszony használja. * Ügyes kereskedő árusítja. 10 darabos mintaküldeményt 1.-K-ért bérmentve küldünk. 140 tubus K 60 bérmentve. — Felülmű szép reklámok ingyen. **PAX művek Budapest, Képviselőket felvesztünk. VII., Rákóczi-út 24. sz. Telefon: József 28-06.**

ALAPITVA 1914. Gyászesetben Haltenberger Vilmos ruhák soron kívül kelmelesítő, vegyítőt és gőrműködésű ruhák. **Postai megbízások gyorsan és pontosan eszközölteknk.**

Lakástakarító! DITRICHSTEIN Telefon 14-59. **HAJSZALAKAT** arcz, mell és karon legfrövidebb 10 év alatt seb és utónyom nélküli villanyval lehet végleg kirtani Dr. Maczner módja szerint. E kezelésre kizárólag intézetem van jogosítva. Azért intézetemben is kapható szer, mely porok alatt eltávolítja az arczhajlat, nem végleg, de hosszabb időre. — Szépség szepölő, szemölés, mitesszer, pattanás eltávolítása. Arczmassza jutányos bérletben. A kozmetika legújabb vívmánya az izmál borogatóvíz, mely 14 nap alatt a legnépesebb elhanyagolt bőrt úde fiatallá kijámitja. Hajszálkilo, kebelkrém, fehérítő krém, szappan, puder minden színben. Kúrhöz szerket utánvétellel diszkrétan küldöm. — Levelekre válasz. — Tanítványok felvételnek. — Telefon 156-90. **GÁOG ARANKA kozmetikai intézete,** Budapest, IV., Mahmed szultán-út 13. V. osztály.

MATTONI-FELI GIESSHÜBLER természetes égvényes SAVANYÚVIZ.

ÓRÁK kiváló pontossággal szabályozva 10 évi jóállás mellett. **ÉKSZEREK** divatos és izléses kivitelben. **ÉVŐESZKÖZÖK** ezüst és alapcezzisztból. **EZÜSTNEMŰEK** és **DISZTÁRGYAK** szigorúan szabott jutányos árakon készpénz és előnyös részletfizetéssel feltelek mellett beszerezhetők. **BRAUSWETTER JÁNOS** CHRONOMETER és MŰORÁSNÁL Alapítotottól. Számos id-1847-ben. Szeged. tündetés. Több ezer díszmő levél. Legújabb díszes nagy képes ábrák ingyen és bérmentve.

HAJELTÁVOLÍTÓSZER! Ravissant eltávolító hölgyek arczáról, karjáról minden kellemetlen szörzözet. Fájáldalmas. Azonnal látható hatás. Orvosilag ajánlva. Vidékre utadtással. Széküldés diszkrétén. **„Kebelkrém”** a koblet fejlesztő, keményny és üdövé teszi. Arczhámlasztó és krémek. — Kitiünő arczfehérítőkrém. **BOTTÁR REGINA kozmetikai intézete.** Budapest, Erzsébet-körút 34. sz.

MÓRICZ PÁL új könyve: **A FERGETEGBŐL** **Ara 5 korona.** Rajzok a magyar katonáról, magyar alakokról és magyar vidékekről. E könyv kiadásából és árusításából befolyó minden jövedelem a magyar kir. budapesti 1-ső honv.-gyalogezred özevgy-és árvaalpját illeti. Kapható: **LAMPEL R.** könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest, VI., Andrásy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közlebbi napokban: SUTTAG FERENCZ, kir. tanácsos, Krassó-Szörény megye nyug. tanfelügyelője, Lugoson 86 éves korában. — SZABÓ SÁNDOR udvari tanácsos, Máramaros vármegye alispánja, egykor kedvelt költő, a Petőfi-társaság tagja, Máramaroszigeten. — HAVRANEK JÓZSEF, kir. tanácsos, nyug. székesfehérvári polgármester 73 éves korában. — GRUBER IMRE, nyug. magy. kir. államvasuti felügyelő, a hadi-ékképményes Ferencz-József-rend lovagkeresztjének, a koronás arany érdemkereszt, a vörös-kereszt II. o. hadiéképményes díszjelvényének tulajdonosa stb. Budapest. — NAGY BÉLA, áll. polg. isk. tanár 46 éves korában, Titelem. — HILIBI HALLER JÓZSEF, udvari tanácsos 68 éves korában Grimmensteinben. — DR. GALAMBOS IGNÁCZ, Makó város volt polgármestere 67 éves korában, Makón. — STRÖCKER ALAJOS, gyógyszerártulajdonos, a gyógyszerészgakornoki tanfolyam volt vezető tanára 62 éves korában Budapest. — DR. FRÖHLICH PÁL ügyvéd, városi képviselő stb. 58 éves korában Ótátrafüreden. — KÁLNAY GÉZA honvédelmi alezredes, Budapest. — SZEREMLENY TIHAMÉN, gyógyszerészhadnagy 42 éves korában, Szentesen. — ÖRKÉNYI BONZA ISTVÁN, honvédműszaki őrnagy, a szignum laudis és a hadiéképményes szignum laudis tulajdonosa, Budapest. Güntherwitzi BÜTTNER LINA, Benedek Aladár (valódi nevén Náray Iván) a nemrég elhunyt költő özvegye november 8-án Aranyosmaróton. Az elhunyt maga is író volt, a nyolcvanas- kilencvenes években országos hírnevet ért el. A halálát gyöngéd verseit és értelmes, női bájjal írott novelláit, regényeit. Sokat írt az ifjúságnak is, kivált fiatal leányoknak; a magyar ifjúsági irodalom úttörői közé kell őt számítani. Az utóbbi időben csaknem teljesen elhaltatott. Aranyosmaróton lakott évek óta, ott is temették el november 5-én. — ÖZV. LUDVIG JÁNOSNÉ, szül. massenburgi Czollner Aranka 87 éves korában, Szenteczen. — ÖZV. GRÓF ESTERHÁZY MIKSNÉ, Londonban. — ÖZV. PROTTMANN MIHÁLYNÉ, szül. treuenfelsi Staudesky Teréz, néhai Prottmann Mihály főorvosorvos özvegye 52 éves korában, Budapest. — DR. FÜLÖPP BÉLA, udvari tanácsos, volt országgyűlési képviselő felesége, szül. Bedőházy Mária, Temesvárott. — ÖZV. ZATKOVICH ALAJOSNÉ, szül. Filó Anna 61 éves korában, Nagytapolcsányban.

A «VASÁRNAPI UJSÁG»

64-ik évfolyama.

A «Vasárnapi Ujság» a legrégebb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap évenként több mint 130 íven s több mint másfél ezer képpel, legjelesebb hazai írónk és művészeink közreműködésével jelen meg.

Előfizetési föltételeink:

A «Vasárnapi Ujság» negyedévre 7.50 korona, félévre 15 korona.

Az előfizetések a «Vasárnapi Ujság» kiadóhivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám küldendők.

EGYVELEG.

* A drótnélküli távirók hivatalnokain többször észlelték, hogy vértelgyótságra szenvednek vörös vérszékelyek száma és a vér festőanyaga, a haemoglobin csökkent náluk. Ennek okát a rendszeres szük helyiségekben egészségtelen voltában s a levegő oxigéntartalmának azonosításában keresik, melyet a hullámok előidézésére szolgáló magas váltakozású áram idéz elő.

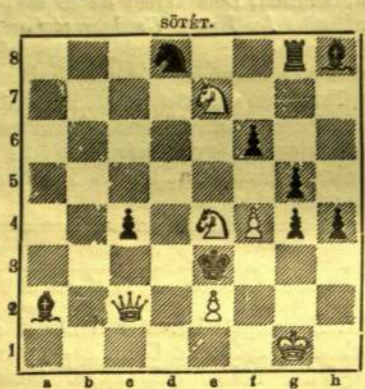
A Mercur Váltóüzleti Részvénytársaság Mezei Sándor dr. alelnök elnöklétének alatt megtartott rendkívüli közgyűlésen alapítóikének 10 millió koronáról 20 millió koronára való felemelését határozta el. E szerint a kibocsátásra kerül 50,000 db részvényből 25,000 darabot az intézet anyaintézete vesz át, míg a fennmaradó 25,000 darab 2:1 arányban a régi részvényeseknek 325 koronás árfolyamon ajánlatik fel. A tőkelfelemelés sikeres keresztülvitele érdekében alakult szindikátus élén a K. u. K. Priv. Bank & Wechselstub Actien-Gesellschaft «Mercur» Wien és a Bank für Handel- und Industrie, Berlin-Darmstadt, áll.

Az Esztergom-szászvári Köszénbánya Rt. igazgatósága elhatározta, hogy a november 15-ére egybehívandó rendkívüli közgyűlésnek indítványozni fogja, hogy a széntermelés fokozása céljából az alapítók 15,000 db részvény kibocsátása után 3 millió koronával felemeljék. Az új részvényeket elővételre a régi részvényeseknek ajánlják fel. — A társaság megszerezte a csolnaki mezőgazdák földje alatt található már termelés alatt álló szén lelőhelyét. Meg-

vette továbbá a Felsőmagyarországi köszénbánya r.-t. összes részvényeit és a Tolna-Váralföldi levő jelenleg üzemben kívül álló bányájában a szénterőztető újított megkezdte. Több baranyamegyei községben szerzett szénjog alapján a kutató műveleteket megindította. A társaság új csolnaki aknájának mélyítése és felszerelése befejezéséhez közeledik úgy, hogy a nagyobb mértékű termelés itt már a jövő év elején megindul.

SAKKJÁTÉK.

3077. Korchmáros Andrásról, Bpest.



Világos indul és a harmadik lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.



A «Vasárnapi Ujság» 41-dik számában megjelent képtalány megfejtése: Nem a ki jól kezd, hanem a ki jól végzi érdemel dicsőretet.

Felolós szerkesztő: Holtay Pál

Szerkesztésiroda: Budapest, IV., Vármegye-utca 11.

Lapkiadó tulajdonos Franklin-Társulat IV., Egyetem-utca 4.

NAGYOTHALLÓKNAK nékülözhetetlen a világhírű akusztik halló készülék. DEUTSCHE AKUSTIK GESELLSCHAFT magyarországi raktára Budapest, VII., Akácfa-utca 4. GLÜCK GYULÁ Telefon: József 64-07.

Gyermekeknek

legbiztosabb szer váltóláz, hideglelés és számköbég ellen a magyar orvosok által 40 arannyal jutalmazott Rozsnyay világhírű Chinin-czukorkája és Chinin-csokoládéja



Nem keserű és így gyermekek szívesen veszik. Milliószámú nagy éremmel kitüntetve és törvényesen védve. A valódi készítmény csomagoló papíroiban Rozsnyay M. névalírása látható. 1 db ára 12 fill. 25 db egy dobozban 3 korona. Kapható minden gyógyszerárban. — Készíti a fentelöl: Rozsnyay Mátvás gyógyszer. Aradon, Szabadság-tér 8. szám.

Exhumálásokat

az összes európai hős temetőkből, valamint a szükséges okmányok beszerzését szolid árban, anyagi keségesség mellett eszközölünk

Szende és Szabó ezelőtt Gebauer Károly r.t. exhumálási vállalata, Budapest, Károly király-út 4. Elsőrendű szakintézet. — Telefon 51-02.

A kövér nő élete kinlódás! Kigunyolják, kicaozagják, örökös tréfa tárgyát. Minden ember utánafordul, nem tud öltözödni, vendéglőben, kávéházban két széklet kinálnak neki. Egyszerű élet módját nem zavaró kura segítségével igen rövid időn belül karcsúvá lesz a legkövér. 6 heti használat után. rebb nő vagy férfi. Csak 1 doboz Maigrirt használjon és meglepi környezetét. — Egy kurához való doboz MAIGRIR ára K 6.— Készíti Palmier G. m. b. H. Berlin. Főraktár: Török József gyógyszerár, Budapest, Király-utca 12.

Országos Hangjegykölcsönző Intézet

Budapest, IV. ker., Süttö-utca 2. szám, lételelet. (Deák-tér mellett.) Hangjegykölcsönzőnk felolli a komoly és könnyebb zenefajokat, melyek az újdonságokkal folyton kiegészítetnek. Előfizetés: 3 óra 15'— K, 6 óra 28'— K, 12 óra 52'— K. Az előfizetés beérkezéssel megküldjük kimerítő jegyzékünket. Biztosíték 10 K, mely az előfizetés megszűnésékor visszaadatik. Folyton Ujdonságok. Országos Hangjegykölcsönző Intézet Budapest, IV., Süttö-utca 2. szám, lételelet. (Deák-tér mellett)

AZ AËRO

A repüléssel és léghajózással foglalkozó egyedüli magyar hivatalos folyóirat. Minden számában érdekes és eredeti fényképfelvételeket közöl. A léghajózás eseményeiről, fejlődéséről és céljairól kitűnő és könnyen érthető népszerű és könnyen érthető népszerű cikkek tartalmaz. Különösen figyelemre méltók a léghajózás és repülés hadi alkalmazásáról írott közleményei, valamint az ifjúság számára külön fenntartott kisrepülőgép (modell) rovata. Mutatványszámokat a kiadóhivatal szívesen küld Budapest, I. ker., Retek-utca 46. sz.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapest (IV., Egyetem-utca 4.)

MEGJELENT

A VILÁGHÁBORU

Vezerfonal iskolai tanításokhoz és tájékoztató a nagyközönség számára.

A Magyar Paedagogiai Társaság megbízásából szerkesztette

dr. IMRE SÁNDOR

az állami polgáriak. tanítóképzőintézet tanára, egyetemi magántanár.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter támogatásával.

Nagy 8-ad rét, 248 lap.

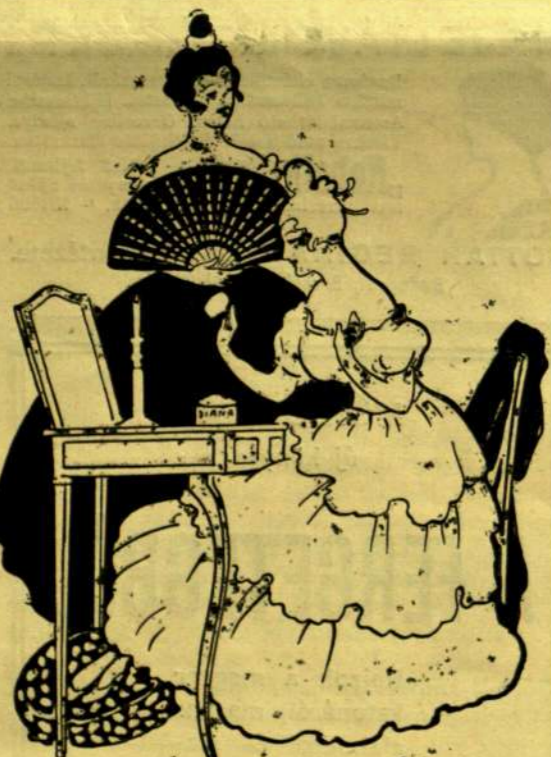
Ára 8 korona.

E kötet Angyal Dávid egyetemi tanár, Balanyi György főgimn. tanár, Kemény Ferenc reálisk. igazgató, Lítke Aurél pedag. tanár, Márki Sándor egyetemi tanár, Pflch Jenő honvédelmi vezredes, Rácz Gyula a főv. Statisztikai Hivatal titkára és a szerkesztő tollából a következő háborús kérdésekről nyújt összefoglalást: a háború világtörténelmi előzményei, a hadi események (számos ábrával), az ország belső története a háború alatt, a hadiüres államok földrajza, a háború és a gazdasági élet, a közművelődés, a társadalmi mozgalmak, a közegészségügy és a háború, a közérkölség és a háború, etmelkedések a jövőről; befejezésként: szempontok a háborús kérdések iskolai feldolgozására.

Kapható:

Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, VI., Andrássy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

Vigyázz, jön a onati! JÁTÉK-vasut, gőzgép, mozi, dynamo Árjegyzék ingyen. CHMURA BUDAPEST, IV., Ferenciek-tere 2. Karácsonyi ajándékok: Fényképezőgépek, látsővek, lorgnonok és szemüvegek.



Előkelő hölgyek szépítőszere a Diana-puder Próbadoz 1.— K Nagy 2.50 Mindenütt kapható.

Hanglemezeket használtakat, törötteket készpénzért vesz Wagner Hangszerkirály Budapest, József-körút 15. sz.

Az Ernst-muzeum aukciói. II. KILÉNYI HUGÓ nyug. minisz. tanácsos Művészeti gyűjteménye!! A gyűjtemény áll festményekből, Boltraffio, Eisheimer, Cuypp, Goyen, Hobbema, Hals, Metsu, Qu. Messys, Ostade, Rubens, Steen, Veronese, Terboreh, Teniers, Tiziano, stb. miniatűrök, fayance-ok, porcellánok, ezüst és elefantcsontfaragványok, régiségek, textil- és bútorneműekből. Bemutatás: november 18-ától kezdve. Aukció: november 26-ától kezdve. Katalógus, melyet kiváló szakemberek írtak, november 12-én már kapható. Előjegyezhetni az Ernst-Muzeumban Budapest, VI., Nagymező-u. 3. Ára (120 oldal illusztrálva) 15 korona.

CSILLÁROK

legmodernebb kivitelben, óriási választékban, készpénz vagy törlesztés kölcsönű ellenében. — Gázfűtőkályhák, gázdíatórok, gáztűzhelyek, gázfűzők, gázvalók kaphatók. Budapest, V. ker., Vilmos császár-út 3. szám alatt.

MAGYAR KÖNYVTÁR

Szerkeszti: Radó Antal. Ujdonságok: Egy-egy szám 36 fillér.

875. BRÓDY SÁNDOR A kötőrő és egyéb elbeszélések

880-881. DRASCHE-LÁZÁR ALFRÉD A kutyahőr és egyéb történetek

878-879. ORCZY BÁRÓNÓ Lady Molly kalandjai Detektiv-történetek. Ford. Kisléghi Kálmán.

876-877. GAGVHY DÉNES A székelyek Hangulatok, mondai és történelmi vázlatok.

Kapható: LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál, Budapest, VI., Andrássy-út 21. és minden hazai könyvkereskedésben.

A legkellemesebb otthoni szórakozás



egy

WÁGNER beszélőgép

Tölcséres vagy tölcsérnélküli, 120 K-tól 500 K-ig. — A «Wagner»-hanglemezek a legjobb gyártmányok.

Álom, álom.
Egy a szívem, egy a párom.
Te rongyos élet.

Csárdáskirálynő A jányok, a jányok.
Mint egy bálványt, úgy imádlak.
Hajmási Péter, Hajmási Pál.

Három a kislány:

Ó, be duruzás.
Arva a ház.
Drága szép muzsika.
Tavaszi felbök.
Már vége, már vége.
Dal a három kislányról.

Mágnás Miska:

Hopsza Sári.
Czintányéros ezudar világ.

Háborús felvételek:

Katonasors. I. és II. rész.
Táboriünnél. I. és II. rész.
A hazáért. I. és II. rész.
Bakanóták. I. és II. rész.
Katonanóták. I. és II. rész.
Csillagfényes nyári éjjel volt.
Egy katona temetése.
Húzd, húzd keserűn.
Börténreztámnak bőrből a fedele.
Kévéházi Konrád.

Hári János a muzsika fronton.
Estére indul az ezred.
Vasárnap várom a bakámat.
Messze mentél, nagyon messze.
Darumadár ha elszállsz dél felé.
Őszszel arra ébredünk.
Falmegyek az Uristenhez.
Kalapomon piros rózsza.
Tyűh, de kutyja jó kedvem van.
Megjött a Sári.
Harminckettes bakagyerek.
Kerökes András.

Ácsi, cigány.
Buczka tetőn.
Kárpátok gerincein.
Zokogva sír az őszi szél.
Mikor az est mesélni kezd.
Zsuzsi kisasszony.
Lesz még ünnep ezen a világon.
Tiszaparti nóták.
Egyszer mentem el a bálba.
Gyárítás telefonál I. és III. rész.
Pária Möriz. I. és II. rész.
stb. stb.

Darabja csak 7 korona.

WÁGNER

«Hangszer-Király» országszerte elismert elsőrendű magyar hangszerek és beszélőgépek áruháza, a világhírű «Favorit» hanglemez- és beszélőgépgyár főraktára

Budapest, VIII., József-körút 15. szám.

FIÓKÜZLET: IX., Ráday-utca 18. sz.

Figyeljen a „WÁGNER” névre, hogy máshova ne tévedjen! — Telefon: József 71.

Nagy fényképes hangszerárjegyzék ingyen és bérmentve. — A lejátszott vagy törött lemezeket megvesszük!



46. SZ. 1917. (64. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, NOVEMBER 18.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 60 fillér.

Előfizetés:
feltételek:

Egészévre — 30. — korona.
Félévre — 15. — korona.
Negyedévre — 7.50 korona.

A «Világprónika»-val
negyedévenként 1 koronával
több.

Külföldi előfizetésekhöz a postálag meg-
határozott viteldíj is eszolandó.



A KIRÁLY LÁTOGATÁSA PÓLÁBAN.